

Älvdalens kommun
Älvdaelien tjjelte

Älvdalens kommun
Årsredovisning 2022

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1. Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
2. Förvaltningsberättelse	6
2.1 Den kommunala koncernen.....	6
2.2 Översikt över verksamhetens utveckling.....	9
2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	11
2.4 Händelser av väsentlig betydelse.....	18
2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	23
2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	25
2.7 Balanskravsresultat	47
2.8 Väsentliga personalförhållanden	49
2.9 Förväntad utveckling.....	52
3. Finansiella rapporter	58
3.1 Resultaträkning	58
3.2 Balansräkning	59
3.3 Kassaflödesanalys.....	60
3.4 Noter	61
3.5 Drift- och investeringsredovisning	70
4. Ord- och begreppsförklaringar.....	80
5. Revisionsberättelse	82

1. Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Omvärlden

I början av 2022 tänkte jag att det här kommer att bli ett bra år kanske till och med ett mycket bra år. Äntligen började coronapandemin att släppa sitt grepp över oss och vi såg en normalisering av både privatliv och arbetsliv framför oss. Vi skulle kunna börja åka på semester igen, barnen skulle kunna vara i förskolan även om det rann lite snor, vi skulle få träffa arbetskamraterna på jobbet även om vi fortsatte att arbeta hemifrån i viss utsträckning. Visst fanns det ett och annat lite mörkare moln på himlen i form av rapporter om ryska truppsammandragningar i närheten av gränsen till Ukraina, men de flesta av oss trodde nog att det inte var så farligt. Men så kom den 24 februari och Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av sitt grannland med alla fruktansvärda konsekvenser för så många civila i Ukraina. Först förstod vi inte vilka konsekvenserna skulle bli för oss i Sverige och i Älvdalens kommun, men sakta men säkert insåg vi att kriget påverkar hela Europa och därmed också oss. Energipriserna sköt i höjden, räntorna började stiga och fortsätter så även nu i skrivande stund. Inflationen har inte varit så hög på 30 år och vardagsekonomin har för många blivit tuff. Det samma gäller för kommunen, men de stora ekonomiska effekterna ser vi först nu under 2023.

De stora investeringarna i Idreområdet fortsatte under 2022 och med det ökar behovet av bostäder i Idre. Vårt eget kommunala fastighetsbolag har därför byggt 16 lägenheter i Idre och de blev mycket snabbt uthyrda vilket tyder på att det var en bra satsning. Kommunen har också köpt mark i Idre för att både kunna erbjuda tomter för näringslivet och för bostäder.

Under året har kommunen tillsammans med föreningen Idre framtidsutsikt öppnat simhallen i Idre igen efter några års stängning. Den stängdes 2018 när kommunens ekonomi var svår och de badande relativt få, men nu är det fler som badar och det ska bli intressant att få ta del av utvärderingen av verksamheten senare i år.

Under mandatperioden, som avslutades under hösten 2022, har kommunen styrts av en majoritet av Liberalerna, Centern och Socialdemokraterna. Vårt samarbete har varit gott och karaktäriserats av respekt för varandra och med fokus på att göra det bästa för kommunen. Min uppfattning är att också oppositionen tagit sitt ansvar för att utveckla kommunen på ett bra sätt.

Efter valet fortsätter Centern och Socialdemokraterna samarbetet och vi kommer att fortsätta på den inslagna vägen och göra vårt yttersta för kommunens bästa även om det kommer tuffare tider.

Personal

Även 2022 har vår personal gjort ett mycket bra arbete. Alla har tagit sitt ansvar för den verksamhet man arbetar inom och även om det också i år tidvis varit svårt med bemanningen på grund av sjukskrivningar så har kvaliteten inom verksamheten varit på en hög nivå. Vi har alla anledning att vara stolta över vår personal!

Men kompetensbristen och konkurrensen om personal blir allt tydligare framför allt inom Vård- och omsorgsförvaltningen och Samhällsenheten inom Service- och utvecklingsförvaltningen. För att råda bot på detta arbetar vi på flera fronter med allt från att själva utbilda undersköterskor till att vara aktiva för att hitta arbete åt en medflyttare och engagera föreningslivet i mottagandet av nya medborgare i vår kommun. Det här kommer att vara ett högt prioriterat arbetsområde under kommande år.

Demografi

Vid årets slut kom siffrorna på hur många som bor i kommunen. Det var i år inga glädjande siffror utan vi konstaterar att befolkningen minskat jämfört med fjolåret. Det betyder att vi måste arbeta ännu hårdare med att ha detaljplaner som medger bostadsbyggande, bygga fler bostäder och göra kommunen ännu mer attraktiv så att fler unga väljer att stanna kvar och flytta hit. För det är där unga människor väljer att bo som det föds fler barn och det är barnen som är framtiden.

Ekonomi

Trots de negativa konsekvenserna för kommunens ekonomi på grund av kriget i Ukraina kan vi konstatera att det ekonomiska resultatet för 2022 var fantastiskt bra. För kommunen blev resultatet +37 miljoner kronor vilket är 25 miljoner kronor bättre än budget och detta trots en kostnad för en försäkringspremie på 11 miljoner kronor för att minska kostnader för pensioner i framtiden. Orsaken till att det gått så bra ekonomiskt är flera. Skatteintäkterna blev högre än budgeterat, statsbidragen likaså och förvaltningarnas egna intäkter var också höga samt att alla förvaltningar höll sina budgetar. Alla har tagit sitt ekonomiska ansvar och det är gott för förre ordföranden i kommunstyrelsen Kjell Tenn och mig att konstatera.

Investeringar

Årets investeringar för både kommunen och våra bolag har uppgått till drygt 100 miljoner kronor. Det är oerhört mycket pengar och förutom bostäderna i Idre är det som tidigare år investeringarna i fiber som varit störst på cirka 10 miljoner kronor. Älvdalens Utbildningscentrum har fått nya våtutrymmen med mera för drygt 3 miljoner kronor. Inom vatten och avlopp har till exempel reningsverket i Blyberg renoverats och det har fortsatt vara stora investeringar i vatten och avlopps-nätet i fjällområdet så att fler tomter kan bebyggas och fler kan besöka vår fantastiska kommun.

Näringsliv

Nu när pandemin äntligen klingat av kunde Företagarna i Älvdalen och Särna/Idre återigen bjuda in kommunen till en företagskonferens för att kunna nystarta vårt gemensamma arbete för att utveckla kommunen. Det var en givande konferens som utmynnade i visionen ”Det goda samhället-Älvdalens kommun”. Vi arbetade i grupper inom olika områden och kom fram till ett antal fokusområden och åtgärder som vi nu tillsammans arbetar för att genomföra.

Framtiden

Om framtiden är det enda vi vet att vi inte vet någonting. Dessa ord har någon klok person yttrat och det känns verkligen rätt just nu. Sällan eller aldrig har framtiden för vår kommun och många andra kommuner känts så oviss som i år. Hur djup och långvarig blir lågkonjunkturen? Kommer energi- och livsmedelspriserna att vara lika höga de kommande åren? Hur höga blir löneavtalen i år? Frågorna i år är många men svaren finns inte. Det vi uppfattar är att den ekonomiska framtiden kommer att bli tuff. Men kommunen har under de senaste goda åren kunnat spara i ladorna och vi behöver inte i panik dra i handbromsen även om det kommer att bli ett tufft år 2023 och troligen ännu tuffare 2024. Visst kommer vi att med stor säkerhet få fatta en del svåra beslut framöver, men jag känner en tillförsikt om att Älvdalens kommun med vår ansvarstagande personal, vårt nystartade samarbete med våra företagare och vår fantastiska natur som lockar många besökare kommer att klara av de kommande åren på ett mycket bra sätt.

Tillsammans arbetar vi för att göra vår kommun till en ännu bättre kommun att bo och verka i!

A handwritten signature in blue ink that reads "Peter Egardt". The signature is written in a cursive, flowing style.

Peter Egardt

Kommunstyrelsens ordförande

2. Förvaltningsberättelse

I detta avsnitt presenteras hur den kommunala koncernen är organiserad, hur den styrs, utvecklingen senaste åren, vad som hänt under året, mål för både verksamheten och ekonomin utifrån god ekonomisk hushållning, en sammanfattning av kommunens ekonomiska ställning, ett lagstadgat balanskravsresultat, personalstatistik och förväntad utveckling kommande år.

2.1 Den kommunala koncernen

Den kommunala verksamheten bedrivs under kommunfullmäktige där samtliga tre förvaltningar är underställda kommunstyrelsen och har sina respektive utskott.

Allmänna-, Barn- och utbildning samt Vård- och omsorgsutskotten är de tre utskotten och de bereder eller beslutar på delegation från kommunstyrelsen för respektive förvaltning, Allmänna utskottet bereder också kommunövergripande frågor såsom kommunplanen.

Kommunen ingår i flera gemensamma nämnder, kommunalförbund, med mera. Syftet är generellt att samla kunskap i en gemensam organisation, trygga kompetensförsörjningen och skapa ekonomisk effektivitet.

Mandatfördelning i kommunfullmäktige efter valet 2022 är följande:

Socialdemokraterna 10, Centerpartiet 10, Sverigedemokraterna 8, Moderaterna 4, Kommunlistan 2 och Vänsterpartiet 1. Den politiska majoriteten består av Socialdemokraterna och Centerpartiet.

Nämnder

Kommunen har sju olika nämnder, några av dessa är gemensamma med Mora och Orsa kommun. Den största gemensamma nämnden är gymnasienämnden som ansvarar för gymnasieutbildning, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, med mera.

Stiftelser

Kommunen är medstiftare till Stiftelsen Idre Fjäll och har bland annat rätt att utse representanter till styrelsen. Kommunen ingår också i flera andra stiftelser såsom: Aerni Sydsamiskt Center och Stiftelsen Vasaloppsleden.

Övrigt

Kommunen är medlem i Kommuninvest ekonomisk förening. Föreningen har 294 medlemmar i form av kommuner och regioner. Syftet är sänka kommunernas och regionernas lånekostnader genom att medlemmarna gått i borgen för varandras lån.

Organisation	Verksamhet
Kommunfullmäktige	<p>Kommunfullmäktige kan liknas vid kommunens riksdag och fattar beslut i alla stora och övergripande frågor som rör Älvdalens kommun och kommunens invånare. Några av fullmäktiges viktigaste uppgifter är att sätta mål för kommunens verksamheter och besluta om budget, taxor och avgifter.</p> <p>Det är kommunfullmäktiges ansvar att bestämma vilka ledamöter och ersättare som ska sitta i kommunstyrelsen, nämnder och styrelser.</p>
Kommunstyrelsen	<p>Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska organ och består av 11 ledamöter. De har ett övergripande ansvar för kommunens verksamhet. Kommunstyrelsen kan liknas vid kommunens regering, med ansvar för hela kommunens verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelsens 11 ledamöter och 22 ersättare utses av kommunfullmäktige.</p> <p>Kommunstyrelsens viktigaste uppgifter är att:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Utse vilka ledamöter och ersättare som ska sitta i kommunstyrelsens utskott.2. Leda, samordna och följa upp kommunens verksamheter, utskott, nämnder och kommunala bolag.3. Lämna förslag till budget och leda budgetarbetet.4. Förbereda kommunfullmäktiges ärenden.5. Genomföra kommunfullmäktiges beslut.6. Bevaka frågor som kan påverka kommunens verksamhet och ekonomi.
Barn- och utbildningsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor kopplat till Barn- och utbildningsförvaltningen.
Vård- och omsorgsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor kopplat till Vård- och omsorgsförvaltningen.
Allmänna utskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor som inte är kopplade till de andra utskotten eller nämnderna samt övergripande frågor som exempelvis kommunplanen.
Gymnasienämnd	Gymnasienämnden ska bland annat utföra kommunens uppgifter inom gymnasieutbildning, gymnasiesärutbildning, vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI) följa frågor av betydelse för nämndens utveckling, verksamhetens effektivitet och ekonomiska intressen.
IT-nämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta kring gemensamma informationssystem och it-resurser, strategisk utveckling, projekt, systemförvaltning, drift och IT-säkerhet.
Lönenämnd	Nämnden ansvarar för lönehantering för Älvdalen, Orsa och Mora kommun samt deras bolag.
Social myndighetsnämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta inom områdena familjerätt, rådgivning, faderskap, adoptioner, utredning, beslut enligt LSS samt utredning och beslut avseende bistånd enligt Socialtjänstlagen.
Myndighetsnämnden	Nämnden beslutar i ärenden som utgör myndighetsutövning gentemot enskild och gentemot kommunens verksamheter. Nämnden ansvarar också för de arbetsuppgifter

	och beslut i avfalls- och renhållningsfrågor samt administration och tillsyn rörande kalkning i kommunen på uppdrag av länsstyrelsen.
Valnämnden	Nämnden ansvarar för att genomföra allmänna val till: riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige, EU-parlamentet, folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.
Överförmyndarnämnden	Hos alla kommuner ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. I Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna finns valda överförmyndare.
Norra Dalarnas fastighets- och infrastruktur AB	Moderbolag för Norra Dalarnas bolag.
Norra Dalarnas fastighets AB	Äger och förvaltar fastigheter, kommunala verksamhetslokaler och hyresrätter.
Norra Dalarnas lokaler AB	Äger affärslokaler, framför allt för kommunal verksamhet.
Älvdalens vatten och avfall AB	Äger det kommunala vattennätet och ansvarar för avfallshantering. Äger också 1/3 av Nodava, där Mora och Orsa kommun äger resterande till lika delar.
Nodava AB	Vatten- och avfallsbolag för Älvdalen, Orsa och Mora kommun.
Älvdalens utbildningscentrum AB	Bedriver gymnasieutbildning i Älvdalens kommun och ägs till 25 % av kommunen. Resterande ägs av Region Dalarna och Älvdalens Besparingssskog, med flera.
Kommunalförbundet Brandkåren norra Dalarna	Ansvarar för räddningstjänst för Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand.

Från och med 2019 bedrivs Räddningstjänsten inom kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna. I förbundet ingår Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand.

Kommunen ingår också i Gymnasiesamverkan med Mora och Orsa, däri ingår framför allt gymnasieutbildning, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Även IT sköts tillsammans med dessa två kommuner, detta för att säkerställa kompetensförsörjningen och skapa effektivitet.

Det som köps från föreningar och stiftelser avser framför allt kulturverksamhet, men även delvis förskola, fritids, hemtjänst och vinterväghållning.

Generellt bedrivs verksamhet i samverkan med andra kommuner för att höja kvalitén och i viss mån ekonomisk effektivitet, även kompetensförsörjningen underlättas på så vis.

Köp av externa tjänster (mkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Köp från andra kommuner	62,8	64,3	59,0	55,2	46,6
Köp från kommunalförbund	17,4	16,0	16,4	15,4	0,0
Köp från region	3,5	0,3	0,6	4,4	4,0
Köp från staten	0,8	0,8	0,8	0,2	0,0
Köp från föreningar eller stiftelser	3,2	3,3	2,5	2,2	2,0
Köp från företag	17,9	14,4	16,8	19,7	15,5
Summa	105,6	99,1	96,1	97,1	68,1

2.2 Översikt över verksamhetens utveckling

I detta avsnitt beskrivs kommunkoncernens utveckling utifrån olika verksamhets- och ekonominyckeltal.

2.2.1 Fem år i sammandrag

Inom förskolan så har kommunen en högre personaltäthet än riket och så har det varit under en längre tid. Gällande antalet barn per barngrupp har Älvdalens kommun färre barn per barngrupp än rikssnittet. En förklaring till dessa resultat är att Älvdalens kommun generellt har mindre enheter än i större kommuner samt att det varierar en hel del mellan enheterna över tid. När det gäller andelen medarbetare med pedagogisk examen har den minskat de sista åren, vilket är ett utvecklingsområde i samband med framtagandet av ny kompetensförsörjningsplan för förskola och skola.

Meritvärdena varierar mycket över tid och ligger väsentligt lägre än riket. Detta kommer grundskolan att arbeta med i "Samverkan för bästa skola", då verksamheten exempelvis ska fokusera på formativ bedömning och läsning. Låga resultat leder till att lägre andel läser en gymnasieutbildning och slutför examen efter tre år, vilket även leder till att andelen elever som går vidare till högre studier är lägre i Älvdalen jämfört med riket. Vilket i sin tur leder till kompetensbrist.

Verksamhetsnyckeltal		2022	2021	2020	2019	2018
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Älvdalen		4,9	4,5	4,9	4,6
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Riket		5,1	5,1	5,2	5,1
Barn/barngrupp, förskola	Älvdalen		13,9	13,4	14,1	14,8
Barn/barngrupp, förskola	Riket		14,6	14,8	15,0	15,4
Årsarbetare med pedagogisk examen (%), förskolan	Älvdalen		45,8	49,0	53,1	49,0
Årsarbetare med pedagogisk examen (%), förskolan	Riket		42,4	42,5	41,7	41,8
Elever åk 9, meritvärde	Älvdalen	193,1	210,4	208,7	215,7	202,8
Elever åk 9, meritvärde	Riket	229,2	232,1	231,1	229,8	228,7
elever/lärare (heltider) i grundskola	Älvdalen		8,8	10,1	10,2	12,0
elever/lärare (heltider) i grundskola	Riket		12,2	12,2	12,2	12,1
Gymnasiefrekvens (%)	Älvdalen	89,3	90,2	89,1	92,7	93,0
Gymnasiefrekvens (%)	Riket	92,8	93,2	93,2	92,6	92,3
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Älvdalen	69,4	70,4	69,2	56,6	69,1
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Riket	75,2	74,0	71,5	71,8	71,7
Andel 80+ åringar som bor på särskilt boende (%)	Älvdalen		11,1	11,9	12,7	12,8
Andel 80+ åringar som bor på särskilt boende (%)	Riket		10,7	11,2	11,9	12,4

Kommunkoncernens kostnader är relativt stabila på senare år, dock ökar kapitalkostnaderna framför allt i form av avskrivningar som följd av byggnation av Älvdalsskolan, VA-investeringar och utbyggnation av bredband. Alla dessa investeringsområden enskilt innebär investeringar på över 100 miljoner kronor.

De höga investeringsnivåerna har inneburit att tillgångarna är större, men också att låneskulden (banklån) ökat med 168 miljoner kronor (30 procent) de senaste 5 åren. I nedan ingår även andra långfristiga skulder, såsom anslutningsinkomster som till stor del redovisas som skuld, dessa är den största förklaringen till den ökade skulden.

Koncernens soliditet har förbättrats framför allt då primärkommunens ekonomiska ställning har stärkts tack vare överskott på senare år. Älvdalen vatten och avfall AB har ändrat redovisningsprinciper, vilket sänkt koncernens soliditet med 0,5 procentenheter 2020 och 0,4 procentenheter 2021.

Norra Dalarnas lokaler AB har under perioden 2017–2020 byggt Nya Älvdalsskolan för över 200 miljoner kronor.

Norra Dalarnas fastighets AB har 2021–2022 byggt 16 nya lägenheter i Idre.

Älvdalens vatten och avfall har påbörjat flera stora investeringar och de höga investeringsnivåerna kommer pågå under hela 2020-talet. Detta gör att koncernen kommer att ha höga investeringsnivåer kommande år.

Slutligen har primärkommunen genomfört sin största investering på lång tid genom investering i bredbandsutbyggnation för över 100 miljoner kronor.

Beräkningen på självfinansieringsgrad inom koncernen bygger på bruttoinvesteringar.

Koncernen	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens intäkter (mkr)	226,2	200,2	197,7	183,9	201,8
verksamhetens kostnader (mkr)	-674,6	-641,1	-621,6	-611,9	-624,6
Avskrivningar (mkr)	-50,7	-46,7	-44,6	-38,1	-37,6
Årets resultat (mkr)	41,1	31,5	20,0	16,9	-1,5
Bruttoinvesteringar (mkr)	122,6	94,2	106	181	242
Självfinansieringsgrad (%)	109	122	83	55	
Anläggningstillgångar (mkr)	1 187	1 135	1 094	1 024	920
Soliditet inkl. pensionsförpliktelser (%)	12,0	9,1	7,3	4,6	3,1
Långfristig låneskuld (mkr)	856	825	800	756	670

Resultatet har förbättrats varje år sedan 2017. Det beror framför allt på god skatteutveckling, men även redovisningsförändringar kring anslutningsintäkter som kommunen erhåller för stadsnätet. Under åren 2019–2020 var kostnadsutvecklingen mycket låg, men 2021–2022 har nettokostnaden ökat med cirka 3 procent per år, trots ökade intäkter i verksamheten. Bruttokostnaden för verksamheten ökade med 29 miljoner kronor (4,7 procent 2022).

Soliditeten stärks i takt med att resultaten är positiva, självfinansieringsgraden är över 100 procent och pensionsskulden minskar.

Efter att befolkningen ökat ett par år i rad minskade befolkningen 2022. Detta beror framför allt på att fler dör än föds i kommunen (-61 personer) och nettoinflyttningen inte är lika hög som åren 2020–2021. 2022 föddes det ovanligt få barn i Sverige och Älvdalen. I Sverige föddes det cirka 9 procent färre barn än snittet för de tio föregående åren.

I Älvdalen 31 procent färre och endast 38 barn föddes i kommunen 2022. Att kommunens befolkning inte minskade mer beror framför allt på en ökad inflyttning från andra länder.

Kommun	2022	2021	2020	2019	2018
Kommunal skattesats (%)	22,79	22,79	22,79	22,79	22,79
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mkr)	546,5	525,1	494,5	478,9	462,8
Verksamhetens intäkter (mkr)	128,6	113,4	109,4	104,5	132,4
Verksamhetens kostnader (mkr)	-621,6	-595,1	-577,5	-571,4	-581,6
Av- och nedskrivningar (mkr)	-18,6	-17,3	-15,4	-11,6	-12,7
Årets resultat (mkr)	37,0	28,8	12,7	12,2	3,4
Nettoinvesteringar (mkr)	26,9	19,9	20,4	27,7	25,2
Självfinansieringsgrad (%)	207	226	138	86	64
Materiella anläggningstillgångar (mkr)	209	202	199	190	166
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	29,5	21,7	16,0	10,1	6,7
Utbetalt löner och arvoden, inkl. sociala avgifter (mkr)	327	320	306	309	323
Antal årsarbetare	586	589	571	574	622
Folkmängd	7 018	7 042	7 033	7 031	7 121

2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I detta avsnitt presenteras de risker som kommunkoncernen påverkas av samt hur dessa risker hanteras. Slutligen presenteras en finansrapport kring kommunkoncernens finansiella situation gällande låneskuld, ränte- och kapitalbindning.

2.3.1 Omvärlds- och verksamhetsrisker

Kris och krig

En risk som inte hanterats av och beaktats av kommunsverige på många år är krig. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har omvärlden förändrats. Kommunerna ingår i totalförsvaret och måste kunna fortsätta sin verksamhet även vid kris och krig. Detta innebär att nya tankesätt kan behövas kring inköp, beredskap, lager, bemanningen, lokaler, med mera. Redan under 2022 har vi sett hur krig bland annat påverkar inflationen och speciellt när aktörerna är viktiga exportörer av energi och livsmedel.

Kompetensförsörjning

Under 2022 har kommunen haft svårt att rekrytera till de personalintensiva verksamheterna. Detta märks främst inom vård och omsorg, där det har varit mest påtagligt i Särna och Idre. Dock finns även en problematik med kompetensförsörjningen inom de pedagogiska verksamheterna. Kompetensförsörjningsutmaningen bedöms öka de kommande åren med anledning av demografi och arbetets organisering.

SKR, Sobona och de fackliga organisationerna har i slutet av 2021 kommit överens om ett nytt omställningsavtal med satsningar på arbetsmiljö och omställning samt ett moderniserat pensionssystem med höjda pensionsavsättningar från och med 1 januari 2023. På detta sätt kan kommunerna arbeta för ökad kompetens och bättre arbetsmiljö i sina verksamheter.

En allt större andel av befolkningen kommer att befinna sig utanför "arbetsför ålder". Samtidigt som denna grupp minskar ökar behoven inom äldreomsorgen, men även i viss mån behoven inom skolan.

För att hantera detta krävs att fler arbetar längre och börjar arbeta tidigare. Det krävs också nya arbetsmetoder som minskar personalbehovet utan att påverka kvalitén negativt. För Älvdalens del krävs också att befolkningen inte minskar och att därigenom kunna behålla personer i arbetsför ålder.

Även samverkan med andra aktörer kommer att vara nödvändig.

Slutligen krävs också bättre matchning på arbetsmarknaden mellan de arbetssökande och lediga tjänster. Detta kräver bland annat satsningar på vuxenutbildning.

Andel i arbetsför ålder (19-65)	1970	1990	2010	2020	2030	2040	2050
Älvdalen	59 %	56 %	57 %	54 %	51 %	51 %	51 %
Riket	61 %	60 %	61 %	59 %	58 %	57 %	56 %

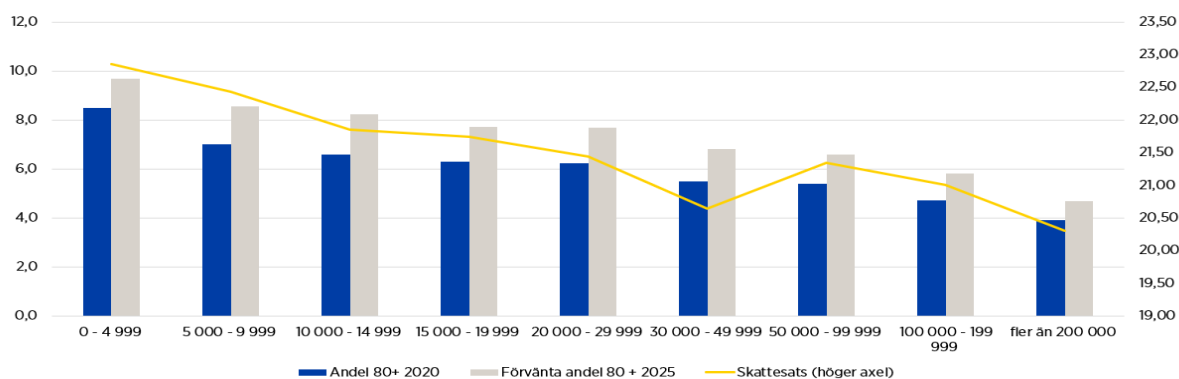
Förändringen från 61 till 56 procent innebär att om riket 2050 hade haft samma andel i åldersgruppen hade det gett en ökning med 554 000 personer i åldersgruppen, det motsvarar enligt nuvarande prognos att även åldrarna 66–70 år behöver inkluderas i gruppen arbetsför ålder. Då är det inte beaktat att gruppen 85+ ökar vilket kommer kräva ökad bemanning.

Åldrande befolkning

Kommande 10 år ökar antalet 80+ med cirka 50 procent i Sverige enligt SKR:s ekonomirapport från december. En plats på särskilt boende i Sverige kostar cirka 1 miljon kronor/boende och hemtjänst cirka 0,3 miljoner kronor/brukare, i Älvdalen cirka 30 procent mer. Cirka 10 procent av alla 80+ bor på särskilt boende och nästan 20 procent har hemtjänst. Detta kommer att innebära betydande kostnadsökningar i form av personal, men kan innebära även ökade lokalkostnader både i Älvdalen och i Sverige.

Redan idag har de kommuner med hög andel 80+:are en högre skattesats. Utifrån nedan kan det antas att dessa kommuner kommer att behöva sina skattesatser i högre takt än kommuner med lägre andel äldre. Alternativt behövs en ökad finansiering från staten och/eller mer utjämning mellan kommunerna. Som tabellen visar så är kommuner med hög andel äldre ofta mindre kommuner och tenderar då att ha en högre skattesats. Kommuner med många äldre riskerar sannolikt också att minska antalet invånare under kommande 10–20 år, vilket blir en ytterligare utmaning.

I Älvdalens kommun är 8,4 procent av invånarna över 80 år, vilket är klart högre än riket i stort där det är 5,5 procent. Även skattesatsen är högre då den uppgår till 22,79 procent, vilket är cirka 1 procentenhet högre än bland andra jämnstora kommuner.

Befolkningsutveckling

För att möta kompetensförsörjningen, men också för att ha en stabil skatteutveckling och kunna bedriva en kostnadseffektiv verksamhet krävs att befolkningen inte minskar. På senare år har kommunens befolkningsutveckling varit relativt god då befolkning ökat två år i rad fram till 2022, idag har kommunen 7018 invånare.

En tänkbar förändring av Covid-19 är att fler väljer att bosätta sig utanför städerna och därmed bryts den urbaniseringstrend som varat länge. På riksnivå var befolkningsökningen 2022 0,7 procent (69 230 personer) efter att 2021 ökat med 0,5 procent (73 031 personer). Den mindre ökningen beror på minskat antal födda barn.

Arbetsmarknad

Under pandemin ökade arbetslösheten, men 2022 vände arbetslösheten neråt och minskade till 7,3 procent i riket.

Långtidsarbetslösheten (25–64 år som andel av de arbetslösa) uppgår 2022 till 67,2 procent i riket och 58,4 procent i Älvdalen. På riksnivå sjönk det jämfört med 2021, men är ändå det näst högsta de senaste 15 åren. I Älvdalen fortsätter andelen att öka.

Utbildning

Ökade behov inom välfärden, kommande pensionsavgångar och rådande arbetslöshet kommer att innebära ökade behov av utbildning, speciellt är det redan på kort sikt av stor vikt inom vuxenutbildningen. Idag går cirka 90 procent av kommunens ungdomar på gymnasiet, vilket är något lägre än i riket. 2022 hade kommunen också en ovanligt låg andel som uppnådde behörighet till gymnasiet, cirka 10 procentenheter lägre än riket. Detta innebär fler elever på introduktionsprogram och sannolikt färre som går klart en gymnasieutbildning.

För att minska långtidsarbetslösheten och lösa kompetensförsörjningen krävs också satsningar på vuxenutbildningen, vilket Älvdalens kommun driver tillsammans med Mora och Orsa. Här pågår ett arbete med gymnasienämnden kring hur kommunerna, gymnasiet och näringslivet på bästa sätt ska arbeta och samarbeta för att ytterligare förbättra verksamheten.

Besöksnäring

Älvdalens kommun har en stor besöksnäring som omsätter stora belopp årligen och sysselsätter väldigt många personer. Som Covid-19 har visat kan omvärlden förändras fort.

Idag finns flera aktörer framför allt inom fjällturismen, vilket minskar risken då all turism inte är beroende av en aktör. Samtidigt kan beteendeförändringar påverka alla aktörer, exempelvis populariteten av skidsemester.

Även klimatförändringar kan på sikt påverka möjligheten till att bedriva fjällverksamhet, men framför allt kommer längden på vintersäsongen att påverkas.

Besöksnäringen påverkas kraftigt av Covid-19, under inledningen av pandemin skedde en kraftig minskningen av besöken till fjällen. Men under 2021 förändrades detta och besöken ökade kraftigt, vilket också syns i kommunens bygglovsverksamhet. 2022 har präglats av en nedgång i ekonomin på grund av hög inflation, som framför allt beror på högre energipriser. Ökade levnadsomkostnader för boende, livsmedel och transporter kan mycket väl ha en negativ effekt på turismen och en besöksnäringsskommun som Älvdalen.

Skatteintäkter

Under 2020–2022 i samband med Covid-19 har skatteprognoserna varierat kraftigt och skillnaderna i prognosen har varit nästan 10 miljoner kronor. Att ställa om för minskade intäkter är svårt i kommunal verksamhet även med relativt god framförhållning, då behovet av välfärd inte minskar av konjunkturskäl, utan ofta tvärtom.

Arbetade timmar är den viktigaste variabeln för kommunernas skatteintäkter och under pandemin ökade arbetslösheten, återhämtningen har kommit av sig på grund den ökade inflationen. Arbetade timmar ökade trots detta med 2,5 procent december 2022 jämfört med december 2021.

För att hantera en snabbt försämrad skatteutveckling budgeterar kommunen med ett överskott på 2 procent av skatteintäkterna, vilket motsvarar cirka 11 miljoner kronor årligen. Kommuner har också möjlighet att avsätta överskott i en resultatutjämningsreserv för att parera konjunktursvängningar. På så sätt kan en kommun undvika att behöva göra kostnadssänkning i sämre tider, vilket sannolikt väntar framöver.

Lokaler

2020 färdigställdes nya Älvdalsskolan, men i övrigt är många av kommunens verksamhetsfastigheter relativt gamla. Kommunen har en lokalförsörjningsstrategi och under 2021 påbörjades en utredning om kommande eventuellt behov av ny förskola i Älvdalen. Denna utredning ska färdigställas och beslut om inriktning sker under 2023.

Koncernens skuldsättning är redan idag hög, trots det sannolikt relativt stora behovet av investeringar i verksamhetsfastigheter.

2.3.2 Finansiella risker

Ränterisk

Räntorna har fram till 2022 varit väldigt låga, men ökat kraftigt under året. Under 2022 ökade koncernens räntekostnader till 6,6 miljoner kronor (5,9 miljoner kronor) och kommer att öka till cirka 10 miljoner kronor under 2023

För att hantera denna risk beslutade kommunfullmäktige 2020 om en koncerngemensam finanspolicy. Denna policy möjliggör räntebindningstider på över 10 år samt kräver en längre räntebindning än tidigare policy.

Älvdalen vatten och avfall AB har endast bundna lån, men delar av lånen löper ut under 2023 vilket då ökar räntekostnaderna. För övriga bolag är andelen obundna lån stor (+30 procent), vilket innebär snabbt ökade räntekostnader. Under året har räntebindningen inom koncernen minskat från 3,58 år till 3,21 år, målet är mellan 3–5 år.

Finansieringsrisk

Koncernens låneskuld uppgår till 715 (720) miljoner kronor, men kommer att öka i flera år framöver. Lånen förutsätter att de löpande kan läggas om. Under kommande 10–15 år kommer det inom VA verksamheten investeras 700 miljoner kronor där nästan 600 miljoner kronor lånefinansieras.

Precis som för räntehantering gäller från 2020 en längre kapitalbindningstid för att minska re-finansieringsrisken. Under 2020 beslutades om en amorteringsplan för Norra Dalarnas lokaler AB som ska amortera 90 miljoner kronor fram till 2034. På så sätt ökar inte koncernens låneskuld lika snabbt. Under 2022 amorterade bolaget 13 miljoner kronor.

Kapitalbindningen har minskat från 4,00 till 3,56 år vilket är under målet 4–6 år.

Kommunen är medlem i Kommuninvest ekonomisk förening tillsammans med 293 andra kommuner och regioner. Denna bank har solidarisk borgen från alla sina medlemmar och bör därmed anses ha goda lånemöjligheter vilket minskar koncernens finansieringsrisk

Pensionsförpliktelser

Kommunen har ett pensionsåtagande på 186 miljoner kronor (212 miljoner kronor) inklusive ansvarsförbindelsen. Minskningen beror på löpande utbetalningar, men framför allt på att kommunen 2022 beslutade att försäkra cirka 25 miljoner kronor av sin pensionsavsättning på totalt 44 miljoner kronor, som en del av beslutet försäkras också den nyintjäning som finns, vilket innebär att kommunen inte bygger ny pensionsskuld.

2.3.2.1 Borgensåtagande

Älvdalens kommunkoncern har en låneskuld på 715 mkr. Primärkommunen har ingen låneskuld, men har gått i borgen för de kommunala bolagens lån.

På kort sikt finns inga risker för att kommunen skulle behöva infria sitt borgensåtagande.

Älvdalen vatten och avfall AB:s låneskuld kräver taxefinansiering och i och med de stora investeringar som sker kommer taxan att fortsätta höjas under lång tid framöver.

Inom lokalbolaget och i viss mån fastighetsbolaget så är kommunen den primära hyresgästen, höjda räntor kan komma att påverka primärkommunens ekonomi i form av ökade hyreskostnader. Hyresavtalen utgår ifrån KPI, vilket begränsar kommunens exponering mot räntehöjningar på kort sikt.

Det är osannolikt att kommunen behöver infria sina borgensåtaganden till bolagen som tack vare kommunen som hyresgäst har ett stabilt kassaflöde.

Kommunen har även solidarisk borgen för skulder inom Kommuninvest.

2.3.2.2 Pensioner

Pensioner inklusive löneskatt

mkr	2022	2021	2020	2019	2018
Pensionsförpliktelse					
Pensioner som redovisas som kortfristig skuld	13,9	12,6	12,2	13,4	13,7
Avsättning till pensioner, inklusive garantipension	22,7	43,0	38,4	34,4	30,0
Pensioner redovisade som ansvarsförbindelse	149,1	153,6	155,9	154,9	158,1
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	18,6	2,8	3,3	3,5	-
Total pensionsförpliktelse	204,3	212,0	209,8	206,2	201,8
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde					
Totalt pensionsförsäkringskapital	30,9	4,7	5,1	5,2	
Varav överskottsmedel	0,8	1,0	0,7	0,7	
Totalt kapital, pensionsstiftelse	0,0	0,0	0	0	
Finansiella placeringar (egna förvalta pensionsmedel)	0,0	0,0	0	0	
Summa förvaltade pensionsmedel	30,9	4,7	5,1	5,2	-
Finansiering					
Återlånade medel	173,4	207,3	204,7	201,0	201,8
Konsolideringsgrad	15 %	2,2 %	2,4 %	2,5 %	-

De pensionsförpliktelser som redovisas som skuld belastar både resultat och likviditet löpande.

Avsättning sker endast i balansräkning och resultaträkning, själva likviditetsbelastningen uppstår när pensionerna ska betalas ut. Omvänt gäller att kommunens likviditet tidigare har förbättrats då denna pensionsavsättning inte har någon motsvarande finansiell tillgång.

Ansvarsförbindelsen avser pensionsskulder som framför allt intjänats före 1998 dessa betalas löpande ut, men indexeras också uppåt. Både kostnad och likviditet belastar kommunens ekonomi löpande utifrån vad som betalas ut.

Under 2021 gjordes en översyn kring beräkningsgrunderna för kommunernas och regionernas pensionsskulder. Denna översyn ledde till förlängda livslängdsantaganden och därmed ökad pensionsskuld med cirka 7 miljoner kronor och en ökad kostnad 2021 med 3 miljoner kronor samt cirka 1 miljoner kronor löpande per år framöver för Älvdalens kommun.

Med ökad inflation så indexeras pensionsskulden vilket för 2023 ger en merkostnad på 8 miljoner kronor. Dessa två faktorer visar på risken med den pensionsskuld som finns.

Därför beslutade kommunfullmäktige under 2022 att försäkra de aktiva delarna (de pensioner som inte har börjat utbetalas) av pensionsavsättningen. Detta motsvarade cirka 18 miljoner kronor och kostade cirka 29 miljoner kronor, mellanskillnaden på 11 miljoner kronor innebär en kostnad 2022.

Beslutet innebär att all löpande intjäning av förmånsbestämd ålderspension försäkras och en ökad likviditetsbelastning på kort sikt, men på lång sikt förbättras kommunens likviditet.

Placeringen syftar också till att generera avkastning som tryggar flera delar av kommunens pensionsskuld.

Älvdalens kommun har sedan tidigare tryggt cirka 3 miljoner kronor av sin pensionsskuld vilket gjordes i början av 2000-talet.

Från och med 2023 gäller ett nytt pensionssystem inom kommunerna vilket kommer att öka kommunens kostnader med cirka 6 miljoner kronor /år. Men samtidigt blir kostnaderna mer förutsägbara och betalas av löpande i större utsträckning än vad som sker idag.

2.3.3 Hållbarhetsredovisning

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja en övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska och närproducerade livsmedel.

Från och med 2022 är det lagkrav på att beakta hållbarhet vid offentliga upphandlingar. Detta kommer skapa bättre möjligheter för kommunen att genomföra hållbara upphandlingar inom allt ifrån livsmedel till bilinköp.

Social hållbarhet

Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

För att uppnå detta arbetar kommunen bland annat för att kommunens medborgare ska känna sig trygga, ha insyn och inflytande i kommunen samt för att möjliggöra egen försörjning.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet ska nås både för kommunens verksamhet och även för dess invånare. För kommunens del innebär det att bland annat ha en effektiv verksamhet och att varje generation ska bära kostnaderna för sin offentliga konsumtion. Detta ingår i kommunens finansiella mål samt målet om effektiv förvaltning.

Ekologisk hållbarhet

Kommunkoncernen har ett flertal åtaganden för att uppnå ekologisk hållbarhet, detta ryms inom kommunens mål om att vara en grön kommun. Kommunen har idag bland annat 39 procent ekologisk eller närproducerad mat, 100 procent grön el och en ökande mängd solceller samt bygger ut laddningsplatser för att öka andelen elbilar.

En överföringsledning byggdes från Storåa vattenverk mot Djuploken tryckstegringsstation för att säkra vattenförsörjning i Idre. Ett kritiskt moment vid utförande var korsning av Storån där vattenmiljön och förutsättning för fisken inte fick försämrats.

Ledningen täcktes med material och i samband med det lade man ut större stenar uppströms som skapade nya miljöer för fisken. Under hösten påbörjades byggnation av Storåa vattenverk.

Norra Dalarnas Fastighets AB har monterat solceller på ett antal tak för att jobba mot en lägre nettoenergiförbrukning över tid i koncernen samt projekterat för byte av värmeanläggningen på Torgetområdet i Särna.

2.4 Händelser av väsentlig betydelse

Rysslands invasion av Ukraina

Den 24 februari 2022 utökade Ryssland sitt väpnade angrepp mot Ukraina. Kommunen har under året tagit emot flyktingar från Ukraina.

Kriget har haft en stor påverkan på energipriserna, vilket bland annat innebär att elkostnaderna för koncernen till 2023 fördubblas jämfört med utfallet för 2021, även 2022 ökade elkostnaderna kraftigt, men delar av priset är bundet vilket gör att ökningen inte blir fullt så stor.

Säkerhetsläget påverkas också vilket inneburit ökat fokus på beredskapsfrågor i verksamheten vid kris eller krig. Genom kommunalförbundet Brandkåren norra Dalarna kommer också arbetet med räddningstjänst under höjd beredskap ha ökat fokus. För de särskilda krav ett krig ställer krävs bland annat uppbyggnad av kompetens, säkerställande av personaltillgång genom krigsplacering samt tillgång till rätt materiel.

Under pandemin märktes vissa svårigheter med att få tag på bland annat sjukvårdsmaterial, kriget innebär ytterligare utmaningar gällande leverans av vissa varor, exempelvis livsmedel, som då också ökat i pris.

Livsmedelskostnaderna har ökat kraftigt (minst 20 procent) av kriget i Ukraina då landet är en stor matproducent.

Ett arbete för att skapa beredskapslager avseende livsmedel har startat under 2022, arbetet sker tillsammans med beredskapssamordnaren.

Covid-19

Stor del av året har fortsatt varit präglad av smittspridning av Covid. Smittan sprids i vågor och när spridningen har varit hög så har den haft stor påverkan i personalresurser på alla våra verksamheter. Inom särskilt boende och hemtjänst har läget periodvis varit mycket ansträngt som en följd av ökade sjukskrivningstal, ökad vårdtyngd med behov av dubbelbemanning samt brist på vikarier. De äldre som har blivit smittade har inte blivit lika allvarligt sjuka som i början av pandemin. Sjuktalen har stannat i hög nivå ända sedan Covid-smittan kom i början av år 2020.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Digitaliseringen har blivit en del av det vanliga arbetet inom omsorgen, vi testar löpande nya digitala hjälpmedel och arbetssätt och mycket av detta tänker vi gemensamt kring med våra

grannkommuner Mora och Orsa. Det som sticker ut mest inom digitaliseringsområdet för omsorgen under året är införande av e-tjänster. Kommunen har även införskaffat 10 läkemedelsrobotar för att öka tryggheten och självständigheten hos våra brukare. Installation av mobila larm i särskilt boende har blivit försenat men arbetet kommer att slutföras under år 2023.

Omställning till "Nära vård" pågår enligt föreslagen och beslutad färdplan i samarbete med Region Dalarna och kommunen. Styrgrupp på verksamhetschefsnivån är bildad, denna styrgrupp ska prioritera all samverkan och delegera de prioriterade uppdragen till olika arbetsgrupper.

Fortsatt utveckling med Region Dalarna i Nära vård.

- En närsjukvårdsplats (Näva), har upprättats i Särna där kommun och Region samverkar i hälso- och sjukvård.
- Samverkan demensvård utifrån nya nationella riktlinjer
- Upprättat nytt avtal för läkarmedverkan i kommunal hälso-och sjukvård
- Rutin kring samverkan av gemensamma patienter mellan sjuksköterskor i kommun och region
- Påbörjat rutin för samverkan på ledningsnivå - gemensamma rutiner i hälso- och sjukvård

Utifrån att alltmer hälso-sjukvårdsinsatser överförs från slutna vården till kommunen, "primärvårdsreform Nära vård", så har det varit nödvändigt att förstärka ledningsfunktionen för hälso-och sjukvården med en verksamhetschef/enhetschef och MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) på heltid, samt en MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) 25 procent. Det kommer att bli ökat behov av att jobba förebyggande samt förbättra samverkan mellan olika huvudmän och organisationer.

Kommunen har startat en till omgång med utbildning av undersköterskor. De första personerna i utbildningen blev färdiga undersköterskor i januari 2023. Två av våra sjuksköterskor har under året varit delaktiga i utbildning av undersköterskor för att säkerställa kompetens i omsorgen.

Förvaltningen kommer att behöva lägga mycket tid under året 2023 för implementering av heltid som norm. Furuvägen har varit kommunens pilotenhet för arbetet med heltid som norm, nya hållbara scheman och att ändra fokus på att arbeta över hela huset i stället för bara på en avdelning är andra delar som har startats upp.

Nära vårdplats i Särna har fungerat bra, dock inte under sommarmånaderna då verksamheten stängdes på grund av sköterskebrist och av patientsäkerhetsrisk.

Särskilt boende

Behovet av särskilt boende ökar i centrala Älvdalen medan utvecklingen i Särna och Idre är den motsatta, där det finns ett antal lediga särskilda boendeplatser. Möjlig förklaring är att beslut om dagverksamheten för personer med demenssjukdom ökar samt äldre har blivit generellt friskare i samhället och på så sätt möjliggör kvarboende i ordinärt boende med hemtjänst längre.

För att möta det ökade behovet av särskilda boende platser i Älvdalen så har sex trygghetsplatser på Tallbacken konverterats till särskilt boende under året, det utifrån kommunens äldreomsorgsplan och lokalförsörjningsplan. Planen är att konvertera ytterligare två trygghetsplatser till särskilt boende platser när de trygghetsboendena blir lediga.

Hemtjänst

Trycket på hemtjänsten i den norra delen, både i Idre och Särna har ökat under året och vårdtyngden likaså. Nattpatrullen har många larm nattetid och långa resvägar. En nattpersonal täcker upp hela området från Grövelsjön i norr till Nornäs i söder nattetid. Svårt med vikarier vilket gjort att ordinarie personal fått arbeta mycket extra för att klara verksamheten.

Det är stora svårigheter att rekrytera och behålla medarbetare i Särna och Idre framför allt inom hemtjänsten. Kommunen har börjat arbeta med arbetsmiljön i norra Älvdalen för att ändra trenden med kompetensförsörjningen. Kommunen har även initierat kontakt med näringslivet i norra delen av kommunen för att eventuellt hitta kombinationstjänster för de säsongsarbetare som jobbar på fjällanläggningarna.

Hemtjänsten har arbetat med utvecklingen av bland annat omvårdnadskontaktpersoner för brukare samt införandet av välfärdsteknik som till exempel läkemedelsrobotar i de ordinära hemmen.

Arbete och integration

Endast fyra av nio anvisningar från Migrationsverket till Älvdalens kommun har verkställts under året. De fem som ej ännu anvisats överförs av Migrationsverket till 2023. Samtliga fyra anvisningar har erbjudits lägenhet med förstahandskontrakt, vuxna har börjat SFI inom rimlig tid och samtliga barn har börjat förskola eller skola inom lagstadgad tid.

Individ och familjeomsorgen - IFO

Hårt tryck på IFO med stor ökning av både anmälningar och ansökning. Konsult har tagits in under hösten för att avlasta ordinarie personal och för att klara lagstadgade tidskrav vad det gäller skyddsbedömningar, aktualiseringar och utredningar.

Försörjningsstödet har minskat och följer inte trenden i övriga Sverige. Gott samarbete med enheten Arbete och integration har gjort att flera kommit ut i jobb.

Under året har kommunen haft fler placeringar än tidigare år.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Inom förskolan har fokusområdena varit språkutveckling samt normer och värden. Genom att arbeta strukturerat på de flesta förskolor med språkutveckling får barnen bättre förutsättningar i framtiden.

I grundskolan har fokusområden varit bland annat ökad studiero och ökat samarbete med vårdnadshavare. Arbetet kring reviderade kursplaner och studieövergångar i samarbete med förstelärarna har fortsatt och nästa steg är att se över vilka läromedel som ska användas i olika ämnen och årskurser. Läsning har varit ett fokusområde under flera år och detta fortsätter kommande läsår.

Matematik är ett nytt område där vi startat upp ett samarbete mellan grundskolorna i Mora, Orsa, Älvdalen och gymnasiet, som ska leda till förbättrade kunskaper.

Fritidshemmen har haft fokusområden inom normer och värden genom att bland annat arbeta med på språkbruket och hur vi är mot varandra.

Arbetet i Samverkan för bästa skola tillsammans med Skolverket och Högskolan Dalarna har fortsatt under 2022. Syftet med detta arbete är att stärka kvalitet så att barn och elever möts av en undervisning som motsvarar deras förutsättningar och behov. Arbetet utgår från olika dialogmetoder och stöd som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Bland annat så har Älvdalsskolan arbetat med kollegialt lärande, processledarutbildning samt elevers delaktighet och inflytande. På Buskoviussskolan och förskolan har fokus varit läsning bland annat genom intensiv träning i alla årskurser vilket redan visat goda resultat bland eleverna. Kommunen har arbetat med förändringar och förbättringar, tydliggörande av organisation, styrkedja och arenor för drift och utvecklingsfrågor bland annat för att få en mer likvärdig skola och förskola.

Elevhälsan har fortsatt arbetat med handledning inom förskolan via specialpedagog på teams vilket har fungerat bra.

Fritidsgårdarna har under året arbetat mer i samverkan genom olika aktiviteter och detta behöver fortsätta framöver.

Den nya organisationen har genomförts i stort men det saknas fortfarande behöriga lärare så att skolenhetscheferna kan börja i sina nya roller.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Under 2022 har Service- och utvecklingsförvaltningen bytt alla fem sina enhetschefer. Tidigare chefer har valt att gå vidare till nya tjänster eller att gå i pension.

Löneservice

Löneservice började året med nya avtal med leverantörer för lön/HR-systemet och ärendehanteringssystemet. Beslutad objektplan för 2023 innehåller en plan för att 2024 börja med förstudie till upphandling av lön/HR-system. Nuvarande avtal kan som längst förlängas till och med 2027.

Två stora projekt påbörjades, digitalisering av anställningsprocessen samt lanseringen av ett utbildningspaket.

Samhällsenheten

Samhällsenheten har under första delen av 2022 infört digitalisering av bygglovsprocessen. Effekten av digitaliseringen har visat sig i bland annat kortare handläggningstid gällande grannhörande.

Arbetet med fördjupad översiktsplan i norra delen av kommunen, Idre-Idre Himmelfjäll-Idre Fjäll-Fjätersvålen, har dragit ut på tiden på grund av personalomsättning och sjukdom hos upphandlat konsultbolag.

Exploateringsavtal har tagits fram i syfte att reglera och fördela kostnader vid planers genomförande, avseende bland annat VA-investeringar.

Trafikplanering: Arbete med regionalt trafikförsörjningsprogram. Bland annat workshops gällande zon- och prisstrategi. Samt pågående arbete med lokala trafikföreskrifter.

Flera delprojekt inom fiberutbyggnationen är färdigställda, bland annat i Gåsvarv och Garberg samt flera som är pågående i kommunens fjällområden.

Kultur- och fritidsenheten

Kultur- och fritidsenheten arbetar med upprustning vid fritidsanläggningarna. I Idre är elljusspåret färdigställt. Arbete vid Älvdalens elljusspår startades under september och är även det färdigställt.

Biblioteket

Bokutlåningen har minskat med 5 procent jämfört med samma period föregående år. Idre bibliotek sticker dock ut genom en ökning av utlån med 21 procent vilket troligtvis beror på stabila transporter av reserverade medier. En oroväckande trend är att utlånen av barnböcker i kommunen minskat med totalt 46 procent.

Bemanningsenheten

Sommaren var svårbemannad, till följd av detta har bemanningsundersköterskorna fått olika former av ersättning för att jobba extra under sommaren (ersättning för att byta semesterveckor, kvalificerad övertid i pengar för att jobba extra i norr).

Administrativa enheten

Administrativa enheten har under året bistått Valnämnden i genomförandet av val till riksdag, kommun och region.

Norra Dalarnas lokaler AB

Under året har arbetet med att rusta upp förskolor fortsatt. Ventilationsaggregat har bytts på bland annat förskolorna Tallkotten och Skogslia. Ventilationsbyten har även gjorts på Särna brandstation. Löpande åtgärder har skett på bland annat Älvdalens simhall och Höjden med byte av samtliga belysningsarmaturer som största åtgärd. En mer omfattande renovering har gjorts på Älvdalens IP där duschrum och omklädningsrum renoverats.

En hyresgäst Anpassning av klassrummen för hemkunskap på Strandskolan har genomförts. Arbetet har skett med grund i bolagets underhållsplan samt kommunens långsiktiga fastighetsstrategi. Planerat underhåll har genomförts på samtliga anläggningar.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Till 2022 höjdes hyrorna med 2 procent och till 2023 med 4,1 procent för allmännyttan, med tanke på kostnadsutvecklingen inom fastighetsbranschen kommer större hyreshöjningar krävas framöver.

Bolaget har under året färdigställt produktionen av 16 hyreslägenheter i Idre. Trycket på hyreslägenheter är stabilt i hela kommunen.

Älvdalen vatten och avfall AB

I norra Älvdalen ligger fokuset på VA-utbyggnad för att kunna möta upp den höga exploateringsstakten. En överföringsledning byggdes från Storåa vattenverk mot Djuploken tryckstegringsstation för att säkra vattenförsörjning i Idre.

Ansvar för insamling av returpapper övertogs av kommunerna från och med årsskiftet 2022. Insamlingssystemet består i att returpapperscontainrar fortsatt står på de återvinningsstationerna som förpackningsindustrin har.

Gymnasiesamverkan

Måluppfyllelsen på ungdomsgymnasiet ökade på de högskoleförberedande programmen och minskade på yrkesprogrammen. Trygghet och trivsel följs även upp genom skolans egna elevenkäter, visar att elevernas trygghet ökat från 90 till 94 procent.

En ökning av elever på introduktionsprogrammet (IM) programmen utifrån att fler elever skrivs in än ut, verksamheten ser en ökning av elever som saknar fler än fem betyg vilket betyder att eleverna i de allra flesta fall behöver mer än ett år på IM.

Gymnasieförvaltningen har upprättat en handlingsplan gällande kompetensförsörjning via vuxenutbildningen.

Brandkåren norra Dalarna

Förbundet har anpassat tillsynsverksamheten efter nya föreskrifter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Arbetet har främst handlat om att inventera befintligt objektregister, skapa en struktur och kategorisera behov av tillsynsbesök.

2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt redogörs för styrning av den kommunala koncernen, ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelse, utskott, nämnder, bolag, med mera.

Vidare beskrivs ansvarsfördelning mellan politiker och tjänstepersoner.

2.5.1 Ansvarsstruktur

I Älvdalens kommun ska den kommunala koncernen vara den övergripande styrorganisationen. Koncernen styrs av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, utskott, bolagsstyrelser och gemensamma nämnder. Organisationsöversikten framgår av avsnittet kommunkoncernens organisation.

Kommunfullmäktige

Fastställer övergripande visioner, mål, planer och uppdrag. Detta görs med budget, kommunplan, översiktsplan, ägardirektiv samt tillsättande av ledamöter i kommunstyrelsen.

Fullmäktige godkänner också delårsrapporten, årsredovisningen och beviljar styrelser och nämnder ansvarsfrihet. Vidare beslutar kommunfullmäktige om budgetramar för kommunstyrelsen och kommunens investeringsram. Några beslut om kommunala bolags budgetar och verksamhetsplaner tas inte av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Utser ledamöter till utskott och leder och följer upp kommunens verksamheter och bolag.

Lämnar förslag till kommunplan samt ansvarar för verksamhet, ekonomi och internkontroll. Vidare beslutar kommunstyrelsen om riktlinjer för hur förvaltningarna ska arbeta.

Utskott, nämnder och bolagsstyrelser

Älvdalens kommun har genom kommunstyrelsen tre utskott som bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning.

Utskottens, nämndernas och bolagsstyrelsernas uppgift är att utveckla respektive verksamhet, följa lagar och riktlinjer och verkställa kommunfullmäktiges beslut.

Stiftelser

Kommunen är också stiftare till flera olika stiftelser. Den största är Stiftelse Idre fjäll där kommunen är medstiftare med Friluftsförbundet. Inflytande sker genom styrelseplatser där kommunen har en majoritet. Dock sker styrning framför allt utifrån stiftelselagstiftning och den roll styrelsen har i stiftelsen.

2.5.2 Mål, budget och uppföljning av koncernen

Kommunens styrning sker utifrån visionen:

”Med urkraft hämtad ur natur och kultur skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun”

För att uppnå visionen har kommunen formulerat fyra externa målområden och tre interna. Kommunen ska vara välkomnande, varm, grön och växande samt ha en effektiv förvaltning, välmående personal och hålla hög kvalitet.

Till samtliga åtaganden finns mål kring exempelvis invånarnöjdhet och för att nå dessa mål tas aktiviteter fram för att öka måluppfyllelsen.

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande åtaganden och målområden, medan respektive utskott formulerar åtaganden till respektive förvaltning och därigenom till enheterna.

De sju målområdena ligger sedan till grund för huruvida kommunen har bedrivit verksamheten enligt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och där ansvarar kommunfullmäktige för att ange om målen är uppfyllda.

Utöver verksamhetsmål har kommunen två finansiella mål och kommunkoncernen ytterligare ett.

Samtliga mål följs upp löpande, men framför allt i delårsrapporten som upprättas per augusti månad och i årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen och ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter.

2.5.3 Uppsiktsplikt och internkontroll

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har enligt kapitel 6 i kommunallagen uppsiktsplikt över kommunalverksamhet inklusive helägda kommunala bolag.

Uppsikten innebär att ta fram förslag till budget, flerårsplanering kring verksamhet och ekonomi, ägardirektiv till bolagen. Tjänstepersoner ansvarar i sin tur för att ta fram förslag till respektive utskott som i sin tur skickar förslag till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär bland annat att de ansvarar för analyser och beslut kring avvikelser mot beslutade planer, exempelvis prognostiserade ekonomiska underskott inom förvaltningarna.

Under året har en löpande ekonomisk rapportering skett till kommunstyrelsen, förvaltningarnas och kommunstyrelsens totala överskott har varierat under året, men slutade till slut på +20 miljoner kronor. Några åtgärder har inte vidtagits under året i de förvaltningar eller juridiska personer som prognostiserade underskott.

Internkontroll

Kommunstyrelsen har den övergripande uppsiktsplikten för internkontrollen inom kommunen, på tjänstepersonssidan har Ekonomienheten det ansvaret som i sin tur samlar in uppgifter från förvaltningarna utifrån den internkontrollplan kommunstyrelsen årligen fastställer.

Internkontrollplanen följs upp vid delårsbokslutet per augusti samt vid årets slut i en separat rapport.

2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I detta avsnitt redogörs för Älvdalen kommuns finansiella ställning. Bedömningen utgår ifrån ett koncernperspektiv för att skapa möjlighet till jämförelse mellan kommuner, oavsett hur kommuner väljer att organisera sig. Bedömningen baseras på utveckling bakåt i tiden samt innevarande år och även kommande års förutsättningar.

Det är ytterst kommunfullmäktige som beslutar om vad som är god ekonomisk hushållning för kommunen och därför är de mål som kommunfullmäktige beslutat om de viktigaste måtten på om kommunkoncernen har en god ekonomisk hushållning. För att ha en god ekonomi är det inte tillräckligt att ha låga kostnader, högt driftresultat, lite investeringar och låg skuldsättning, utan även hur verksamheten bedrivs och skicket på anläggningar och där tillhörande underhållsskuld. Därför utgår bedömningen inte enbart utifrån finansiell måluppfyllelse, utan också den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen för de mål kommunfullmäktige beslutat om.

Den ekonomiska ställningen baseras därmed på måluppfyllelsen under året, men även utifrån utvecklingen av ekonomiska nyckeltal inom kommunkoncernen.

2.6.1 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

En tumregel som finns i kommunsektorn för god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

God ekonomisk hushållning förutsätter därför överskott över tiden. Överskott behövs för att

- finansiera kommunens investeringar
- finansiera de pensionsrättigheter som anställda intjänat före 1998 i kommunen
- hantera oväntade händelser eller sämre tider.

Utifrån kriterierna för god ekonomisk hushållning är följande mål framtagna för planeringsperioden 2022–2024.

Såväl primärkommunens som koncernens resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Primärkommunens investeringar ska vara självfinansierade till 100 procent.

God ekonomisk hushållning innebär inte enbart överskott i driftbudgeten eller god budgetföljsamhet hos förvaltningar och nämnder, utan även god kvalitet i verksamheten. Därför har kommunen fyra externa målområdena: den välkommande, varma, växande och gröna kommunen. Till dessa finns åtaganden som i sin tur mäts och utförs i form av aktiviteter. Utöver de fyra externa målområdena finns tre interna målområden: effektiv förvaltning, personal och kvalitet med liknande styrning och struktur.

För att kommunens ska anses ha god ekonomisk hushållning ska alltså de sju målområdena uppfyllas samt de finansiella målen.

2.6.1.1 Uppföljning verksamhetsmässiga mål

I uppföljningen färgsätts måluppfyllanden med färgerna grön, gul eller röd.

- Grön färg innebär att strategiskt mål eller åtagande är uppfyllt under året.
- Gul färg innebär att strategiskt mål eller åtagande delvis är uppfyllt under året.
- Röd färg innebär att strategiskt mål eller åtagande ej är uppfyllt under året.

2.6.1.1.1 Den välkommande kommunen

Strategiska mål

Alla medborgare i Älvdalens kommun trivs och känner stolthet över vår kommun. Vi formar en kommun för både våra medborgares och besökandes bästa. Det innebär tillgång till god kommunal service som ständigt utvecklas och anpassas efter medborgarnas och besökandes behov i våra tre kommundelar. Vi både värnar och vill utveckla vårt unika kulturliv med våra språk och olikheter. I Älvdalens kommun välkomnar vi alla nya medborgare.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska vara nöjda med kommunens verksamheter. Redovisas i andel som svarar "mycket bra" eller "ganska bra".			

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Kommentar Mäts ojämnt år			
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens tjänstepersoner. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".			—
Kommentar Mäts ojämnt år			
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens politiker. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".			—
Kommentar Mäts ojämnt år			

2.6.1.1.2 Den varma kommunen

Strategiska mål

Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkans klimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska känna sig trygga i kommunen (Nöjd-Region-Index, skala 1-100)			—
Kommentar Mäts ojämnt år			
Medborgarna ska känna möjlighet till insyn och inflytande. Andel som anser att det stämmer "till stor del" eller "helt och hållet".			—
Kommentar Mäts ojämnt år			
Antal medborgardialoger/år.	minst 2 st	3 st	150 %
All personal ska erhålla utbildning om barnkonventionen enligt artikel 2, 3, 6 och 12.	100 %	99 %	99 %
Kommentar Utbildningen genomfördes 2021, de flesta medarbetare erhåller också utbildning i samband med att de nyanställs.			
Barnkonventionen ska beaktas i alla tjänsteutlåtanden enligt artikel 2, 3, 6 och 12.	100 %	50 %	50 %
Kommentar Till 2023 byter kommunen ärendehanteringssystem. Då kan systemstöd för detta vidareutvecklas för att förenkla för handläggare att komma ihåg detta. Barn- och utbildningsförvaltningen har en process för att detta ska beaktas i de ärenden förvaltningen hanterar.			

2.6.1.1.3 Den gröna kommunen

Strategiska mål

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska och/eller närproducerade livsmedel.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Andel hybrid- och elbilar i drift i koncernen (%).	minst 12 %	5,5 %	45,83 %
Kommentar Målet nås inte, i primärkommunen pågår ett arbete med att se över kommunens bilpool samt hemtjänstens bilar. Preliminärt ska det finnas förutsättningar för att skaffa 7 elbilar, detta skulle göra att målet nås. Här krävs också ett arbete med att se över laddstolpar, men framförallt kulturen och viljan att köra elbil. Även svårt med tillgång av elbilar för närvarande.			
Antal laddningspunkter totalt för el för koncernens bilbestånd (st).	minst 14 st	18 st	129 %
Kommentar Kommunkoncernen har 18 laddningspunkter för elbilar. Dessa finns bland annat för hemtjänsten både i Älvdalen och Idre. Vilket innebär att det finns förutsättningar för att införskaffa elbilar i koncernen. Idag finns alltså laddningspunkter för bland annat hemtjänsten, men inga fordon.			
Andel kravmärkta, ekologiska eller närproducerade livsmedel i koncernens verksamheter (%).	minst 35 %	39 %	111,43 %
Kommentar Andelen eko + närproducerat 2022 uppgick till 39 procent. En försämring från 2021, detta beroende på ökande livsmedelskostnader och brist på vissa varor. Det är tveksamt om kommunen kommer att kunna behålla andelen eko + närproducerat framöver utifrån tillgång på varor och kostnadsutvecklingen på livsmedel.			
Fossilfri uppvärmning av samtliga koncernfastigheter (% av kvadratmeter).	minst 90 %	90 %	100 %
Kommentar Kommunkoncernen upphandlar fossilfri el, men ibland används olja vid nödläge.			
Antal nya kvadratmeter solceller per år i koncernen.	minst 100m ²	160	160 %

2.6.1.1.4 Den växande kommunen

Strategiska mål

Älvdalens kommun ska vara en attraktiv besöks-, företags- och bostadskommun. Vi bidrar till att fler jobb skapas och att fler vill besöka, bo och leva i Älvdalens kommun. Vi ska skapa förutsättningar för goda kommunikationer, för såväl resande, gods som datatrafik. Vi vill i dialog med näringslivet skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i vår kommun. Vi ska ha aktuella planer för etablering av företag och bostäder.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska se kommunen som en bra plats att bo och leva på. Andel som svarar att det är "ganska bra" eller "mycket bra".			—
Kommentar Mäts ojämnt år			
Antal nya seniorboenden i kommunen.	minst 10 st	0 st	0 st
Kommentar Inga nya seniorboenden är planerade. På Tallbackens särskilda boende så kommer trygghetslägenheter att succesivt byggas om till särskilda boenden, detta har påbörjats under 2022. Kommunen behöver utifrån äldreomsorgsplanen se över hur de behov som lyfts där bäst ska tillgodoses avseende boende.			
Detaljplanlagd byggbar mark för industrier och bostäder i attraktiva lägen	ja	75 %	75 %
Kommentar Efterfrågan är större än tillgången på attraktiva lägen för industrimark. Markaffär Sveaskog genomförd vid Idre industriområde. Märbäck industriområde: försäljning av ca 18 000 kvm är genomförd.			
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel av hushåll (%)	minst 95 %	93 %	97,89 %
Kommentar Förutsättningarna för att Älvdalens kommun ska nå 95 % under 2023-2024 är goda.			
Ett bra näringslivsklimat enligt Svenskt Näringsliv (Betygsskala 1-6)	Över riksnitt	Över riksnitt	
Kommentar Riksnittet 2022 på det sammanfattande omdömet av företagsklimatet var 3,43, det är precis samma siffra som Älvdalens kommun för 2022. Mellan 2022-2016 hade kommunen ett lägre värde än riksnittet för att sedan ligga över fram till i år. Som bäst placerade sig kommunen 2018 när kommunen var 87a av 290 kommuner, nu är placeringen 173. Trots ökat tryck och utmaningar gällande bland annat tillgång till mark och antal bygglovsansökningar, samt behov för kommunala bostäder har kommunen kunnat hålla sig kvar kring den målnivån som beslutats. 97 företag har svarat på enkäten			
Fördjupad översiktsplan Älvdalen påbörjas	ja	0 %	0 %
Kommentar Enligt plan sker detta tidigast 2024.			
Fördjupad översiktsplan Särna påbörjas	ja	0 %	0 %
Kommentar Arbetet med en fördjupad översiktsplan för Särna har inte kunnat påbörjas under 2022. Orsakerna är bland annat vakanser på Samhällsenheten, men även den positiva utvecklingen i våra fjällområden som gör att andra insatser måste prioriteras före. Arbete pågår fortfarande med fördjupad översiktsplan för Idre, därefter kommer Särna och Älvdalen prioriteras.			

2.6.1.1.5 Effektiv förvaltning ●

Strategiska mål

Älvdalens kommuns verksamhet kännetecknas av ett såväl koncernövergripande som förvaltningsövergripande arbetssätt samt ett näringslivsfrämjande synsätt. Koncernen ska varje år ha ett ekonomiskt överskott. Vidare ska förvaltningarna eftersträva att rationalisera och effektivisera sin verksamhet och hålla sig inom tilldelad budgetram.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Kostnad för av kommunens subventionerade lokaler ska minska jämfört med föregående år.	minskar	minskar	100 ●
Kommentar 2021 uppgick nettokostnaden till 1,6 mkr till 2022 minskade den till 1,4 mkr. Minskningen beror på att kommunen 2021 inte hade några hyresintäkter för en del lokaler på grund av Covid-19. Även vissa hyreskostnader har sjunkit marginellt till 2022.			
Kostnader för resor ska inte öka jämfört med 2019.	max 1,1 mkr	0,9 mkr	118,18 % ●
Kommentar Kostnaderna för skattefria och skattepliktiga ersättningar för bilersättningar och extern bilhyra är fortsatt på en lägre nivå. Hotellkostnaderna har ökat marginellt jämfört med pandemin. Så de beteendeförändringar som covid-19 gav verkar kvarstå.			

2.6.1.1.6 Personal ●

Strategiska mål

Alla som arbetar i Älvdalens koncern gör det på uppdrag av våra medborgare. Medarbetarna ska ha förutsättningar för att ge medborgarna högsta tänkbara service. Älvdalens kommun är en bra arbetsgivare som skapar trygga arbetsplatser med god arbetsmiljö.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Sjukfrånvaron som andel av den tillgängliga ordinarie arbetstiden.	max 5,4 %	8,7 %	38,89 % ■
Kommentar Sjukfrånvaron avser perioden 1/1 - 31/12 för alla medarbetare. Sjukfrånvaron har därmed fortsatt att stiga			
Nöjd medarbetarindex utifrån medarbetarenkät	minst 57 %	65 %	114,04 % ●
Kommentar Under 2022 uppgår indexet till 65 %, vilket är en förbättring med 8 procentenheter sedan 2020. Generellt har mycket förbättrats, bland annat har motivation ökat, nöjdhet över ledarskapet samt även hur styrningen upplevs.			
Öka upplevelsen av transparens hos våran personal	minst 60 %	68 %	113,33 % ●
Kommentar Måttet mäts som ett index med en skala på 0-5 där då 5 översätts till 100 %, 4=80 %, osv. Årets index uppgår till 3,11=68 %. Detta är en ökning från 2,93=66 % från 2020.			
Minska upplevelsen av stress på våra arbetsplatser	max 55 %	54 %	101,82 % ●
Kommentar			

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
54 % angav i årets medarbetarundersökning att de upplevt stress de senaste 12 månaderna, 2020 var motsvarande siffra 62 %.			

2.6.1.1.7 Kvalitet

Strategiska mål

Älvdalens kommun ska alltid hålla en hög kvalitet i sina verksamheter. Kvaliteten i verksamheten utvärderas kontinuerligt via olika typer av nyckeltal och undersökningar.

Åtagande	Mål 2022	Utfall	Måluppfyllnad %
Våra valda kvalitetsmått utvecklas positivt jämfört med föregående år	ja	ja	
Kommentar Redovisas per helår			

2.6.1.1.8 Samlad målanalys

Måluppfyllelsen är generellt sett god under 2022. Av sju mål är det endast målet om en växande kommun som inte nås alls, den varma kommunen nås delvis och välkomnande mäts inte jämna år.

Fyra stycken mål är uppnådda, framför allt gällande kvalitén i verksamheten som har ökat bland annat då fler gymnasieelever har högskolebehörighet inom tre år även andelen som tar gymnasieexamen är högre än snittet för de föregående fem åren. Inom grundskolan har dock meritvärdet sjunkit och andelen som har gymnasiebehörighet är det lägsta på över tio år.

Målet om en växande kommun anses inte vara fullt uppnått, detta då tillgången till detaljplanelagd byggbar mark är begränsat. Arbetet med översiktsplan i Älvdalen har inte heller hunnit prioriteras, på grund av motsvarande arbete i Idre. Näringslivsklimatet anses vara precis i nivå med rikssnittet.

De flesta personalnyckeltal har utvecklats positivt, dock har sjukfrånvaron fortsatt varit på en hög nivå. Men stressnivån minskar och transparens ökar.

Kommunen behöver öka fokuset på en mer hållbar fordonspark och klarade av att hålla i kring hållbara livsmedel även med de prisökningar som skedde.

2.6.1.2 Uppföljning finansiella mål

Finansiellt mål, Koncernen	Utfall	Måluppfyllnad %
Under planeringsperioden (2022–2024) ska det genomsnittliga resultatet, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	3,3 %	165 %

Finansiella mål, Kommunen	Utfall	Måluppfyllnad %
Under planeringsperioden (2022–2024) ska det genomsnittliga resultatet, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	2,9 %	145 %
Kommunens investeringar ska i sin helhet finansieras med egna medel. Egna medel definieras avskrivningar + årets resultat.	207 %	207 %

Koncernens resultat uppgår till 41,1 miljoner kronor, medan primärkommunen är 37,0 miljoner kronor, resultaten motsvarar 7,5 procent respektive 6,8 procent av skatteintäkterna. 3,3 procent respektive 2,9 procent motsvarar ett förväntat snitt för perioden 2022–2024.

Primärkommunens investeringar är till 207% procent finansierade med egna medel, detta innebär att kommunen kassa har ökat under året samt att kommunen kunnat betala av delar av sin pensionsskuld.

Älvdalen vatten och avfall AB:s resultat uppgår till 6,8 miljoner kronor, men till 49 tusen kronor före bokslutsdispositioner (2021: -1,9 miljoner kronor).

Norra Dalarnas fastighets AB:s resultat uppgår till 1,5 mkr (+4,2 miljoner kronor).

Norra Dalarnas lokaler AB:s resultat uppgår till 1,0 mkr (+0,8 miljoner kronor).

2.6.1.3 Avstämning av ägardirektiv

Utöver finansiella mål finns ägardirektiv för respektive bolag. För Norra Dalarnas lokaler AB och Norra Dalarnas fastighets AB fastställer ägarbolaget Norra Dalarnas fastighets- och infrastruktur AB avkastningskrav på respektive bolag, detta bolag ägs i sin tur av Älvdalens kommun.

Norra Dalarnas lokaler AB når inte målet om 10 procent soliditet, 2020 beslutade kommunfullmäktige om en amorteringsplan för bolaget, detta i kombination med fortsatta överskott leder på sikt till att målet kan nås, att nå målet idag hade krävt ett ökat eget kapital med 16 miljoner kronor. Att nå målet kommer ta lång tid, även med beslutad amorteringsplan.

Precis som lokalbolaget så har fastighetsbolaget en positiv trend för soliditeten tack vare goda resultat och kommer även kommande år uppnå det uppsatta målet. 2022 sjönk soliditeten som följd av ökad belåning för nybyggnation av lägenheter i Idre. 2022 hade bolaget kunnat sänka sitt egna kapital med 12 miljoner kronor och ändå nå målet.

Infrastrukturbolaget innehåller de ovan nämnda bolagen och når sitt mål tack vare fastighetsbolagets starka ställning.

Kommande år innebär ökade kostnader för framför allt el och ränta, vilket kommer vara en ekonomisk utmaning för bolagen. Även nyinvesteringar inom bolagen kommer påverka soliditeten i negativ riktning.

Älvdalen Vatten och avfall AB:s (ÄVA) soliditet sjunker succesivt i takt med stora investeringar och ökad låneskuld. Samtidigt är de juridiska möjligheterna begränsande inom verksamheten att gå med överskott. Kombinerat med stor underhållsskuld och att den statliga finansieringen helt upphört jämfört med när nätet byggdes så minskar soliditeten även framöver.

Under åren 2020–2021 har avfallsverksamheten haft underskott på i snitt -2,5 miljoner kronor/år, men tack vare en taxehöjning till 2022 har verksamheten en budget i balans.

ÄVA har 2021 ändrat redovisningsprinciper vilket minskat det egna kapitalet med 12 miljoner kronor och därmed soliditeten med 2,6 procentenheter, det vill säga i princip en halvering av soliditeten för bolaget. Årets överskott på 0,8 miljoner kronor inom VA innebär en ökad skuld till kollektivet.

I årets resultat för 2022 ingår bokslutsdispositioner för 6,5 miljoner kronor, detta ökar det egna kapitalet och därmed soliditeten.

Att nå det beslutade ägardirektivet kommer vara omöjligt kommande år, speciellt då kommande överskott inom VA kommer redovisas som skuld, i stället för eget kapital.

Det är därför väsentligt att taxor höjs i takt med kostnaderna och underskott därmed undviks. En allt för låg soliditet innebär en risk för att skattekollektivet behöver finansiera VA- och/eller avfallskollektivet genom aktieägartillskott.

En översyn av ägardirektiven sker under 2022–2023 i samband med kommunkoncernens arbete kring sin ekonomiska ställning och kommande finansiella mål.

Ägardirektiv avseende soliditet (%)	Mål	utfall i år	Utfall fg år
Norra Dalarnas lokaler AB	10	4,9	4,4
Norra Dalarnas fastighets AB	30	35,3	37,4
Norra Dalarnas infrastruktur AB (koncern)	10	18,5	18,2
Älvdalen vatten och avfall AB	3,5	2,7	2,6

2.6.2 Ekonomisk ställning

I detta avsnitt presenteras kommunens och kommunkoncernens ekonomiska ställning och utveckling de senaste fem åren. Det sker bland annat utifrån utveckling avseende soliditet, skuldsättning, med mera.

2.6.2.1 Eget kapital

Primärkommunens eget kapital har förbättrats från -3 miljoner kronor 2014 till 141 miljoner kronor vid utgången av 2022, det motsvarar en ökning med 144 miljoner kronor.

Förbättringen beror på att den totala pensionsskulden minskar och ackumulerade överskott samt förändrade redovisningsregler i primärkommunen.

2021 har Älvdalen vatten och avfall AB ändrat redovisningsprinciper, vilket minskat bolagets egna kapital med 11 miljoner kronor och i stället ökat skulderna med motsvarande, detta halverar bolagets soliditet. Årets resultat för bolaget är negativt samt att VA-verksamhetens överskott bokförs som skuld. Dessa två faktorer sänker bolagets soliditet. Under 2022 har dock soliditeten höjts något tack vare bokslutsdispositioner som ger ett resultat på 6,7 miljoner kronor och därmed ökar det egna kapitalet.

Både Norra Dalarnas lokaler AB och Norra Dalarnas fastighets AB hade överskott 2022 vilket ökar soliditeten.

Årets resultat på 37,0 miljoner kronor för primärkommunen (41,1 miljoner kronor för koncernen) förbättrar det egna kapitalet i koncernen. Framöver är det viktigt att ÄVA inte har underskott som minskar bolagets redan låga egna kapital. Taxehöjningen med 15 procent till 2023 för avfallsverksamheten och 2 procent för VA skapar goda förutsättningar för en budget i balans, trots ökade kostnader.

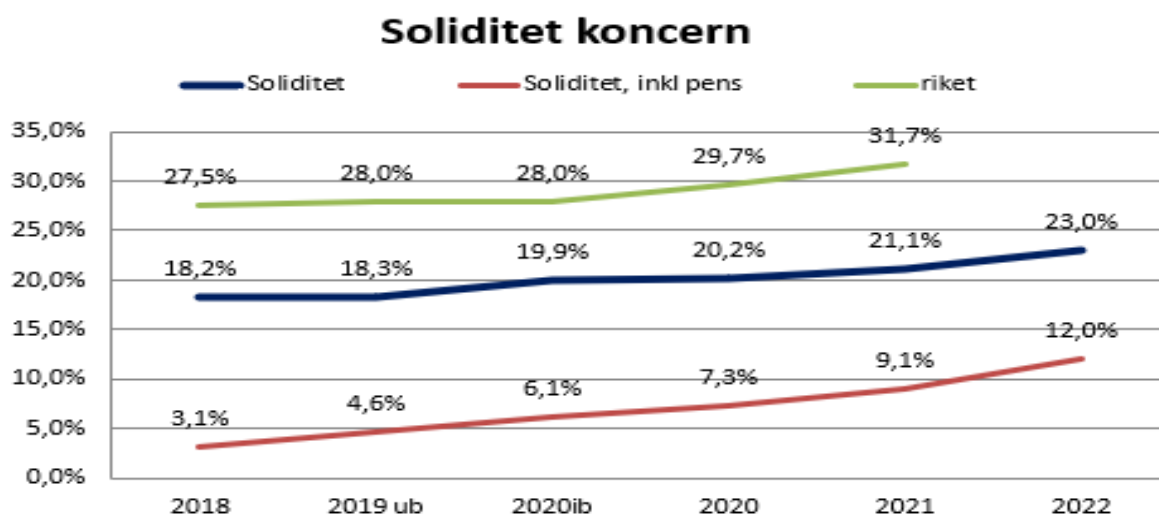
Eget kapital (mkr)	2022	2021	2020	2019 justerad	2019	2018
primärkommunen, inkl. ansvarsförbindelse	141	99	68	57	40	25
primärkommunen, exkl. ansvarsförbindelse	290	253	224	211	195	183
Koncernen, inkl. ansvarsförbindelse	162	116	88	69	52	32

2.6.2.2 Soliditet

Soliditet anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital.

För 2020 anges både ingående värde som skiljer sig för utgående värde 2019. Detta beror på förändring av redovisning av tidigare anslutningsinkomster som redovisas som eget kapital i stället för skuld. Detta innebär en förbättring av soliditeten.

Koncernen

Koncernens soliditet inklusive primärkommunens ansvarsförbindelse för pensionsskulder har ökat på senare år, men det beror framför allt på primärkommunens höga resultat på senare år och primärkommunens minskande pensionsskuld. Detta innebär att medan primärkommunen amorterar på sina skulder (pensionsskulder) så ökar lånen inom bolagen, speciellt inom Älvdalens Vatten och Avfall AB.

Ett VA-kollektiv får normalt sett inte gå med överskott och på grund av de stora investeringarna som till stor del sker med lån kommer koncernens soliditet att påverkas negativt. För att dämpa ökningen av låneskulden eftersträvas i så stor utsträckning som möjligt finansiering med anslutningsavgifter eller i vissa fall exploateringsavtal som innebär att exploitören av området delfinansierar utbyggnation av VA. Dock bokförs även dessa finansieringsformer som skulder, men är dock inte räntebärande och påverkar driftresultatet positivt framöver.

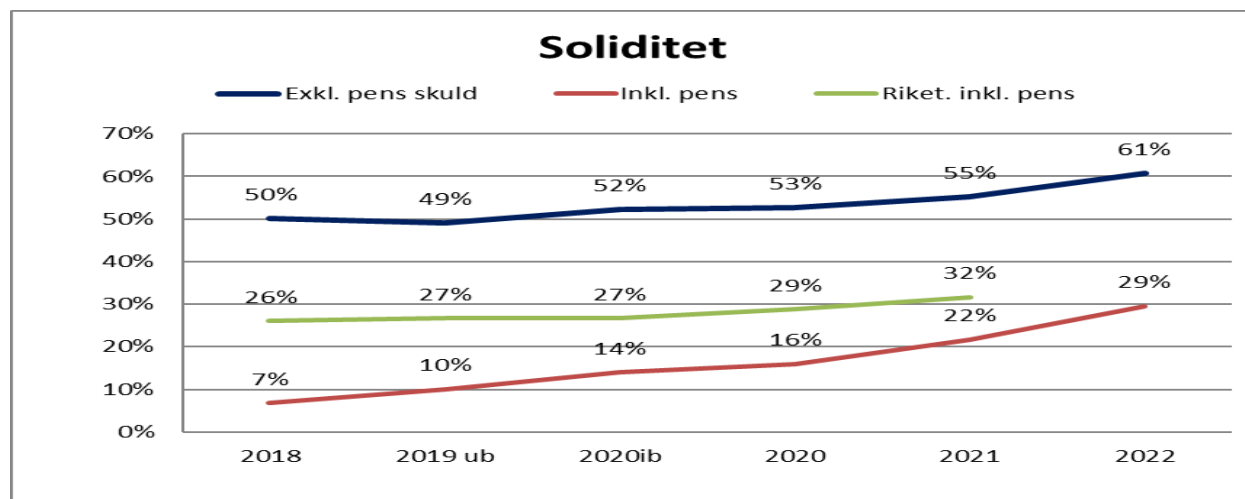
Koncernens soliditet påverkas negativt med ca 1 procentenhet på grund av förändrade redovisningsregler from 2021 inom ÄVA.

Snittkommunkoncernen hade 2021 en soliditet inklusive ansvarsförbindelse på 31,7 procent (29,7 procent) jämfört med Älvdalens 9,1 procent, till 2022 har Älvdalens soliditet ökat till 12,0 procent.

Den stora skillnaden mot riket beror i viss mån på att tillgångarna inom vattenområdet står för en större andel av koncernens tillgångar än i snittkommunen och att dessa generellt har en stor andel lånefinansiering.

Kommunens verksamhetslokaler är också relativt högt belånade, speciellt inom skolan där lokalerna återfinns i kommunens lokalbolag vars soliditet 2022 uppgår till 4,9 procent.

Kommunen

För Älvdalens kommun så är 29 procent av tillgångarna på 477 miljoner kronor finansierade med eget kapital, resterande 339 miljoner kronor är finansierat med lån, där den absoluta huvuddelen är olika former av pensionsskuld.

Primärkommunens soliditet har varit på stadig uppgång sedan 10 år då den var -5,2 procent inräknat ansvarsförbindelsen, detta då den succesivt minskar som följd av årliga utbetalningarna, men även tack vare positiva resultat.

Exklusive ansvarsförbindelsen var soliditeten lägre vid utgången av 2019 än tidigare år, detta då resultaten tidigare år inte varit tillräckliga sett till investeringarna. 2020 förbättrades dock soliditeten kraftigt med anledning av att skulden (17 miljoner kronor) för anslutningsintäkter i stället bokförs som eget kapital och ett överskott på 12,7 miljoner kronor samt att investeringarna har självfinansierats. 2022 ökade soliditeten med 7,8 procentenheter tack vare överskottet på 37,0 miljoner kronor.

Trots den kraftiga förstärkningen av soliditeten under senare år så är primärkommunens soliditet fortfarande lägre än rikets, men skillnaden minskar.

2.6.2.3 Pensionsskuld

Nedan redogörs för primärkommunens totala pensionsförpliktelser, de kommunala bolagen försäkrar sina respektive pensioner och betalar därmed av dessa löpande. Det innebär att de inte har någon pensionsskuld.

Trots att kommunen löpande betalar ut cirka 10,8 miljoner kronor/år ur ansvarsförbindelsen så ökar den för närvarande med 2 miljoner kronor per år då den indexeras med inflationen (prisbasbeloppet). Den årliga utbetalningen belastar kommunens resultat och likviditet. Den årliga kostnaden motsvarar en skattesats på 22,07 procent jämfört med dagens 22,79 procent om denna kostnad inte fanns.

Under 2021 presenterades ett förslag kring livslängdsantaganden av RIPS-kommittén, SKR godkända detta förslag till nya parametrar för livslängden. Detta har inneburit förlängda livslängdsantaganden och därmed ökad pensionsskuld samt ökade kostnader för kommuner och regioner. För Älvdalens del ökade skulden med 7 miljoner kronor, en engångskostnad 2021 med nästan 3 miljoner kronor och ökade kostnader med nästan 1 miljoner kronor/år kommande år. Vilket visar på risken som denna skuld har innebär.

Det nya pensionsavtalet för kommun- och regionsanställda som gäller från 2023 kommer att innebära ökade pensionsavsättningar från 4,5 procent till 6,0 procent för de anställda, detta ökar kommunens kostnader med 6 miljoner kronor/år. Men det betyder också att större andel av pensionerna betalas löpande, att den upplupna kostnaden kommer att minska något, men också i viss mån en tidigareläggning av likviditetsbelastningen.

För en långsiktigt god ekonomisk hushållning så beslutade kommunfullmäktige under 2022 för att försäkra den delen av pensionsskulden som bokförs som avsättningen och inte är under utbetalning än (cirka 27 miljoner kronor). Detta innebar en engångskostnad på cirka 11 miljoner kronor. Som följd av detta minskade avsättningen med 22 miljoner kronor. Beslutet omfattar också att samtliga förmånsbestämda pensioner löpande skall försäkras. Detta beslut i kombination med det nya pensionsavtalet innebär att kommunen från och med 2023 inte kommer att bygga upp ny pensionsskuld. Detta innebär att hela likviditetsbelastningen för de pensioner dagens anställda tjänar in betalas av löpande och därmed inte påverkar kommande generationer.

Pensionsförpliktelser	2022	2021	2020	2019	2018
Avsättning, inkl. löneskatt	23	43	38	34	30
Ansvarsförbindelse, inkl. löneskatt	149	154	156	155	158
Upplupen kostnad	14	13	12	13	14
TOTALT	186	209	206	202	202

2.6.2.4 Investeringar

Primärkommunens investeringar har varit på en hög nivå sedan 2012 med anledning av byggande av stadsnätet.

Sedan 2020 bokförs anslutningsintäkter i driftredovisningen i stället för som investering vilket ökar på nettoinvesteringarna. Statsbidragen för utbyggnationen bokförs fortsatt som investeringsinkomster. Det är framför allt dessa två poster som orsakar skillnaden mellan primärkommunens netto- och bruttoinvesteringar.

Under 2022 uppgick bruttoinvesteringen för stadsnätet till 13,7 miljoner kronor, 2021 var det 9,6 miljoner kronor. På sikt behöver primärkommunens investeringsnivåer ner till nivåer omkring eller strax över årets resultat (cirka 11 miljoner kronor). Detta för att kunna använda årets avskrivningar till att finansiera amortering av pensionsskuld och en ökad likviditet i kommunkoncernen. Stadsnätet är den enskilt största investeringen, men en stor andel av alla permanentboende i kommunen har tillgång till fiber, som följd av expansionen i fjällområdena så är investeringsnivåerna fortsatt höga.

Kommunen har en viss underhållsskuld för primärkommunsägda lokaler, denna skuld på omkring 10 miljoner kronor började "betalas av" 2021 genom upprustning av Älvdalens utbildningscentrum och har fortsatt under 2022 och kommer att fortsätta kommande år.

Åren 2017–2020 har byggnationen av nya Älvdalsskolan pågått och därför har investeringsnivåerna varit högre än normalt inom Norra Dalarnas lokaler AB.

2022 byggdes 16 lägenheter i Idre av Norra Dalarnas fastighets AB.

Koncernens största investeringar sker för re- och nyinvesteringar inom vatten. Reinvesteringarna behövs för att underhålla och öka standarden för fortsatt god tillgång till vatten. Expansionen i kommunens fjällområden innebär ökande behov av vatten, vilket kräver omfattande investeringar.

Under åren 2018–2022 har Älvdalen Vatten och Avfall AB erhållit 116 miljoner kronor i anslutningsinkomster, 10 procent av dessa bokförs som intäkt när de erhålles, resterande 90 procent fördelas ut över 60 år. Investeringarna för bolaget uppgår till 252 miljoner kronor, 46 procent av investeringarna är finansierade med anslutningsinkomster.

Bruttoinvesteringar (mkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Primärkommunen	29,5	22,3	24,7	42,3	29,0
Norra Dalarnas lokaler AB	3,1	2,3	9,2	76,9	147,2
Norra Dalarnas fastighets AB	26,9	18,3	6,1	21,2	22,3
Älvdalen vatten och avfall AB	52,6	50,2	65,6	40,3	43,2
TOTALT	122,6	93,1	105,6	180,7	241,7
Primärkommunen netto	26,9	19,9	20,3	27,7	25,2
Anslutningsinkomster ÄVA	39,5	33,3	18,7	18,9	5,8

Självfinansieringsgrad (%)	2022	2021	2020	2019	2018
Koncernen	109*	122*	83*	55*	15
Kommunen	207	226	138	62	58
Snittkommunen	i.u	114	90	63	57

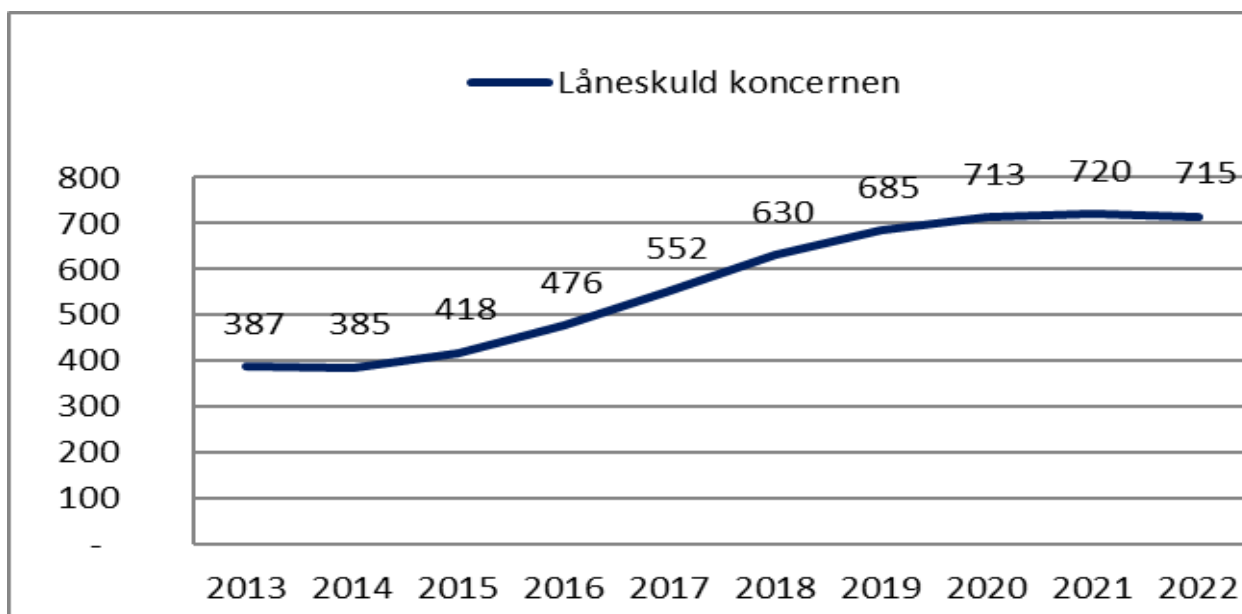
Sedan 2019 beräknas självfinansieringsgraden genom att dividera summan av investeringsbidrag + anslutningsinkomster + avskrivningar + årets resultat med årets bruttoinvesteringar. Detta ger en mer korrekt bild än när anslutningsinkomster exkluderas, detta då dessa inkomster finansierar en stor del av koncernens investeringar.

För perioden 2019–2022 uppgår självfinansieringsgraden för investeringar till 84 procent, räknas anslutningsinkomsterna bort sjunker det till 62 procent.

2.6.2.5 Låneskuld

Under perioden 2017–2021 har låneskulden ökat med 168 miljoner kronor (30 procent), men 2022 minskade låneskulden för första gången sedan 2014. Tidigare ökning beror framför allt på byggnation av Älvdalsskolan och investeringar inom VA. Minskningen på 5 miljoner kronor beror framför allt på att bolagen totalt sett minskat sina kassor med 13,8 miljoner kronor (36 procent) under året, samtliga bolag har i varierande grad minskat sin kassa.

Att låneskulden över tid ökar beror på den låga självfinansieringsgraden inom koncernen, men under 2019–2022 har den varit 84 procent, vilket innebär att låneskulden vuxit långsammare under perioden.

Låneskulden kan delas in i taxafinansierad skuld för sådana skulder inom VA och avfall, avgiftsfinansierad såsom fastigheter och bostäder som hyrs av andra än primärkommunen samt skattefinansierad skuld som avser de skulder som finns inom de kommunala bolagen där kommunen hyr verksamhetsfastighet samt eventuella skulder som primärkommunen har.

Då en relativt stor andel (42 procent) återfinns inom ÄVA så är det en skuld som inte belastar skattekollektivet, men likväl utgör en finansiell risk och belastning för koncernen. Både den totala skulden och ÄVA:s andel av koncernens skulder kommer att öka kommande år.

Nettokoncernskuld följer samma ökande trend, då skuldökningen sker för att öka anläggningstillgångar och inte finansiella tillgångar.

Kommunkoncernens primära långgivare Kommuninvest ekonomisk förening använder nyckeltalet för bedömning och låneramar. Koncernens lånelimit höjdes 2020 till 215 tusen kronor per invånare. Med 7 000 invånare motsvarar det en skuld på totalt 1 500 miljoner kronor. Det taket riskerar att inte räcka 2020-talet ut beroende på framför allt investeringar inom vattenverksamhet.

Nettokoncernskuld		2022	2021	2020	2019	2018
Nettokoncernskuld (mkr)	Älvdalen	1 139	1 102	1 072	1054	983
Nettokoncernskuld/invånare (tkr)	Älvdalen	162	157	152	150	138
Nettokoncernskuld/invånare (tkr)	Riket	i.u	95	93	91	87
Placering bland Sveriges kommuner (låg siffra=högre skulder)	Älvdalen	i.u	8	7	6	8

2.6.2.6 Likviditet

Kommunkoncernen

Likviditet har förbättrats under året och kassan för koncernen uppgår till 46,7 miljoner kronor jämfört med 51,5 miljoner kronor i början av året. Minskningen motsvarar den minskning som skett av koncernens låneskuld.

Utifrån det ökade ränteläget har en mer effektiv likviditetshantering inom koncernen varit prioriterad för att hålla nere räntekostnaderna och kommer vara det i än större grad framöver.

Likviditeten inom koncernen styrs till stor del utifrån Älvdalen vatten och avfall AB:s investeringsbehov. Dock har fastighetsbolagets byggnation av lägenheter 2021–2022 inneburit ökade likviditetsbehov.

Generellt finns en likviditetsberedskap för att klara den löpande verksamheten och investeringar sker i varierande grad med lånade medel.

Älvdalen vatten och avfall AB

Kassan uppgår per december till 13,6 miljoner kronor, vid början av året uppgick kassan till 20,7 miljoner kronor. Minskningen beror på en amortering med 5 miljoner kronor samt en fortsatt stor investeringsvolym.

Avfallsverksamheten ökade 2021 sina lån med 5 miljoner kronor till 15 miljoner kronor, men har trots detta en negativ kassa och är beroende av VA:s likvida medel och hade även 2022 behövt låna omkring 5 miljoner kronor till. Lånen beror på att bolaget under 2020–2022 haft ett underskott på omkring 5 miljoner kronor.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Per december 2022 uppgår kassan till 7,6 miljoner kronor, detta jämfört med 10,1 miljoner kronor 2021. Under året har bolaget amorterat 13 miljoner kronor, det är enligt beslutad amorteringsplan. Bolaget har inga större investeringar i närtid och en stor del av kassaflödet är från kommunen, vilket gör att likviditetsberedskapen inte behöver vara så stor.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Per december 2022 uppgår kassan till 2,9 miljoner kronor, detta jämfört med 7,1 miljoner kronor 2021. Under året har bolaget lånat 13,3 miljoner kronor som följd av byggnation av lägenheter.

Älvdalens kommun

Kommunens egen kassa har ökat även 2022 och uppgår till 22,6 miljoner kronor, vid årsskiftet 2021 uppgick primärkommunens kassa till 13,3 miljoner kronor. Sedan utgången av 2019 har kassan ökat med 40 miljoner kronor tack vare goda resultat och relativt återhållsamma investeringsnivåer, utöver detta har kommunen betalat av pensionsskuld för 27 miljoner kronor under 2022.

2.6.2.7 Kostnadsutveckling

Nettokostnad (mkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Äldreomsorg	147,2	143,9	138,9	137,6	132,1
Individ och familjeomsorg	24,3	19,1	21,6	18,6	12,4
LSS	7,9	10,2	9,0	7,8	8,2
Arbete och integration	4,4	4,5	8,1	8,3	5,2
Övrigt Vård- och omsorgsförvaltning	11,5	13,0	7,9	11,9	16,0
Förskola	26,1	26,2	25,2	25,6	25,8
Grundskola	79,1	82,7	79,3	76,6	75,2
Gymnasiesamverkan	43,4	46,3	42,6	41,3	36,1
Elevhälsa	5,4	5,0	5,2	4,9	4,9
Fritids	7,4	6,5	5,9	5,9	6,1
Övrigt Barn- och utbildningsförvaltning, bla måltider	34,6	34,2	33,8	19,8	31,2
Kultur och fritid	27,4	25,4	25,2	25,0	25,5
Övrig samhällsutveckling	33,4	32,4	35,5	37,8	42,1
Gemensam verksamhet	37,5	35,5	34,8	32,0	26,6
Politik	6,5	5,6	5,7	5,9	8,4
TOTALT	496,2	489,4	478,7	459,0	456,6

I sammanställningen ovan ingår samtliga kostnader inklusive avskrivningar och internränta, men inte faktiska pensionskostnader utan schablonpåslag för sociala avgifter och pensioner. Även intäkter för verksamheterna ingår.

2022 jämfört med 2021 har nettokostnaden för verksamheterna ökat med 1,4 procent, detta är långsammare än 2021 då nettokostnaderna ökade med 2,2 procent.

Nettokostnadsökningen har varit lägre tack vare att verksamhetens intäkter ökade med 15,2 miljoner kronor (13 procent). När intäkterna i form av statsbidrag, fiberintäkter, bygglov, med mera minskar krävs det att den snabba bruttokostnadsökningen som skedde 2022 på 4,7 procent bryts, vilket kan bli en utmaning med den höga inflationen.

På riksnivå ökade verksamhetens intäkter för kommunerna med 1,6 procent och verksamhetens kostnader med 4,5 procent 2022 jämfört med 2021. Så för Älvdalen ökade intäkterna klart snabbare och kostnaderna långsammare.

Kommunens enskilt största kostnad är personalkostnader, inklusive sociala avgifter och pensioner, dessa uppgick till 368 miljoner kronor en ökning med 17,3 miljoner kronor (5,1 procent) jämfört med 2021, det är andra året i rad som personalkostnaderna ökar med omkring 17 miljoner kronor. 2022 beror dock 11 miljoner kronor av kostnadsökningen på engångskostnader för pensioner, som inte finns i redogörelsen ovan.

2017–2019 var sjuklönekostnaderna exklusive sociala avgifter cirka 4 miljoner kronor per år, 2020–2022 uppgår de till 6,2, 5,9 miljoner kronor respektive 7,3 miljoner kronor. Staten har dock kompenserat för detta genom intäkter på 5,1, 3,1 och 3,6 miljoner kronor 2020–2022. 2023 finns inte denna kompensation, så att få ner sjuklönekostnaderna blir viktigt, men utmanande.

En annan stor kostnad är lokaler, dessa hyrs till allra största del inom koncernen. 2022 uppgick kostnaderna till 77 miljoner kronor. En ökning med 2,3 miljoner kronor jämfört med 2021 som beror på ökade hyror utifrån konsumentprisindex (KPI). De senaste fem åren har lokalkostnaderna varit stabila, trots byggnation av nya Älvdalsskolan, detta då andra lokaler framför allt kopplat till flyktingmottagandet sagts upp. Men då hyrorna justeras utifrån KPI (inflationen) så kommer hyreskostnaderna stiga kraftigt framöver.

Äldreomsorg är den klart största verksamheten och under perioden 2018–2022 har också antalet äldre ökat något i kommunens verksamheter. Det har inneburit ökade nettokostnader med 15 miljoner kronor/12 procent (omkring 2,8 procent/år), trots att den statliga finansieringen ökat med 18 procent.

2021 ökade äldreomsorgens kostnader med 3,6 procent, 2022 sjönk ökningstakten till 2,3 procent tack vare ökade statsbidrag.

Av de större verksamheterna (de över 20 miljoner kronor). Har dock individ- och familjeomsorg (IFO) och gymnasiet ökat sina kostnader mest senaste fem åren, det med 96 procent (11,9 miljoner kronor) respektive 20 procent (7,3 miljoner kronor).

För IFO beror kostnadsökningen på en samhällsutveckling med fler placeringar och ökade kostnader för ekonomiskt bistånd, där dock just denna kostnad sjönk i Älvdalen med 1 miljoner kronor. Älvdalen har fortfarande relativt låga kostnader för verksamheten. Dock finns en bytande risk för ännu större kostnadsökningar inom verksamheten på grund av ökad arbetslöshet, men även utifrån ungas mående och eventuell ökad social oro på grund av Covid-19 samt konjunkturutvecklingen. Under 2021 sjönk kostnaderna med över 2 miljoner kronor, för att sedan öka med 5 miljoner kronor 2022.

Gymnasiesamverkanskostnader har ökat för flera av dess verksamheter, bland annat för vuxenutbildning. Men även ökat antal elever på gymnasiet för Älvdalens del har inneburit kostnadsökningar, sedan HT 2020 har kommunen cirka 30 elever (13 procent fler) mer i gymnasieskolan än 2017–2018. Samtidigt är flera program på Mora Gymnasium dyrare än rikssnittet, vilket bland annat beror på ett stort programutbud, som då även ökat under 2021–2022 med starten av International Baccalaureate (IB).

Utöver det väljer många elever i Älvdalen dyra program, framför allt på Älvdalens utbildningscentrum. Tack vare åtgärder av nämnden har kostnaderna sjunkit något under 2022.

Gemensam verksamhet, det vill säga stödfunktionerna har ökat sina kostnader, mellan 2019 och 2022 med 17 procent, där ingår inte IT. Ökningen beror på fler anställda inom de flesta stödfunktioner.

Grundskolans kostnadsökning jämfört med 2017–2018 beror framför allt på ökade lokalkostnader för nya Älvdalsskolan. Under 2022 minskade kostnaderna då färre barn gick på grundsärskola samt färre elevassistenter.

Generellt har de riktade statsbidragen ökat under denna period till skola, omsorg och vård. Detta ökar kostnaden, men nettokostnaden ökar inte då intäkterna täcker upp för kostnadsökningar. För generella bidrag ökar också nettokostnaden då de intäkterna bokförs på finansförvaltningen. Under 2022 erhöll kommunen bland annat 2,5 miljoner kronor som generellt bidrag för att minska andelen timanställda och öka bemanningen på särskilt boende, dessa två bidrag ökar verksamhetens kostnad.

Samtidigt är det viktigt att när statsbidragen upphör att verksamheten klarar av att ställa om till tidigare ambitions- och bemanningsnivå. Denna problematik blev tydlig efter åren 2015–2017 när verksamheten för mottagande av nyanlända skulle sänka sina kostnader i takt med att statsbidragen upphörde, som exempel så upphörde ett hyresavtal från den tiden först 2020. Under 2023–2024 upphör flera statsbidrag framför allt inom äldreomsorgen, detta kommer minska kommunens intäkter med minst 5 miljoner kronor.

Rörelsens kostnader	2022	2021	2020	2019	2018
Älvdalens kommun	640,2	611,3	592,9	583,1	594,2
Norra Dalarnas lokaler AB	52,7	50,8	49,2	45,7	49,2
Norra Dalarnas fastighets AB	66,1	59,7	58,8	58,5	60,7
Älvdalens vatten och avfall AB	70,9	61,5	57,4	53,4	54,7
Verksamhetens nettokostnad, inkl. finansnetto (koncern)	505,3	493,6	474,5	461,5	466,1

Bilden ovan för koncernen är inte justerad för koncerninterna kostnader. Det innebär till exempel att ökade kostnader för avskrivningar inom lokalbolaget, som i sin tur faktureras kommunen i form av hyreskostnad för kommun ingår hos båda. Det vill säga, det kan ge en överskattning av koncernens kostnadsutveckling. Skillnaden för primärkommunen mot bilden ovan är att i rörelsens kostnader ingår INTE intäkter, vilket det gör i verksamhetens nettokostnad.

Koncernen

Under 2022 har koncernens nettokostnad ökat med 11,6 miljoner kronor (2,4 procent), jämfört med 2021 då koncernens kostnader ökade med 17,7 miljoner kronor (3,7 procent).

Norra Dalarnas Lokaler AB

Bolagets kostnader har ökat med 3,7 procent (2021:3,2 procent), det beror framför allt på en ökning av taxebundna kostnader såsom VA och el och ökade tjänsteköp från NDFAB.

Avskrivningskostnaderna har ökat från 5,6 till 12,9 miljoner kronor mellan 2017 och 2022, detta beror framför allt på bygget av nya Älvdalsskolan. 2021–2022 var kostnadsutvecklingen låg inom detta område.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Bolagets kostnader har ökat med 10,7 procent (6,4 miljoner kronor) jämfört med 2021. Reparations- och underhållskostnader har ökat med 3 miljoner kronor/50 procent (2021: -1,7 miljoner kronor/-22 procent), övriga lokal- och fastighetskostnader har ökat med 2 miljoner kronor. Personalkostnaderna har ökat med 5,6 procent.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Kostnaderna har ökat inom flera områden. Kostnadsökningen beror framför allt på utrangeringar på cirka 6 miljoner kronor, detta avser anläggningstillgångar som inte längre finns i bolagets ägo eller har inte något ekonomiskt värde. Bolagets intäkter har ökat snabbare än kostnaderna tack vare höjda taxor.

2.6.2.8 Budgetföljsamhet

Tabellen nedan redogör för respektive juridisk enhets budgetavvikelse för året och föregående år.

För primärkommunen redogörs också för respektive förvaltning samt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen (inklusive räddningstjänsten och gymnasiesamverkan).

Under avsnittet driftredovisning kan du läsa mer om respektive förvaltning samt underliggande enheters budgetföljsamhet.

Avsnittets syfte är att visa på hur väl budgetstyrningen i kommunkoncernen fungerar och hur verksamheten anpassar sig till förändrade förutsättningar. Generellt sett har budgetföljsamheten på senare år blivit betydligt bättre, men den största anledningen till detta är de budgettillskott och ökade intäkter som skett till de förvaltningar som har underskott.

Fram till 2019 hade det bara hänt en gång under 2000-talet att förvaltningar och nämnder höll sin budget, det var 2019 tack vare en engångsintäkt på 10 miljoner kronor. Under de tre åren på 2020-talet har kommunens egna förvaltningar en positiv budgetavvikelse varje år, 2021 var det dock ett underskott på den gemensamma gymnasienämnden och räddningstjänsten som innebär en negativ avvikelse på totalt -0,7 miljoner kronor. 2022 är avvikelsen totalt +20 miljoner kronor, jämfört med +7,4 miljoner kronor 2021

Med ökade demografiska utmaningar ökar vikten av att effektivisera verksamheten och hitta nya arbetssätt, samt få till ytterligare ökad samsyn inom kommunkoncernen kring prioritering av ekonomiska resurser.

Finansförvaltningens positiva budgetavvikelse minskade till +5,1 miljoner kronor (11,4 miljoner kronor) detta trots gynnsam skatteutveckling, men som följd av att kommunen försäkrade 27 miljoner kronor av sin pensionskulda så gav detta en negativ resultateffekt med 11 miljoner kronor som påverkar Finansförvaltningen.

Norra Dalarnas Lokaler AB har en positiv budgetavvikelse, tack vare ökade intäkter med 3,2 procent, trots ökat ränteläge så minskade bolagets räntekostnader något, detta då dyra lån löpte ut samt en del amortering. Kostnader för reparationer och underhåll minskade med 0,8 miljoner kronor.

Norra Dalarnas fastighets AB har en relativt stor positiv budgetavvikelse vilket framför allt beror på ökade intäkter från lokalbolaget.

Älvdalen Vatten och Avfall AB har en positiv budgetavvikelse. Det beror på bokslutsdispositioner, men VA hade ett "riktigt" överskott på 0,8 miljoner kronor och avfall 49 tusen kronor. VA:s överskott bokförs dock som en minskad intäkt och därmed en skuld. Nettoomsättningen ökade med 7,8 miljoner kronor (12 procent), tack vare ökade taxor och fler kunder.

Förvaltningarna inkl. kapitalkostnader (mkr)	Avvikelse 2022	Utfall 2022	Budget 2022	Avvikelse 2021	Utfall 2021	Budget 2021
Älvdalens kommun	25,0	37,0	12,0	18,8	28,8	10,0
Varav Finansförvaltningen	5,1	533,2	528,0	11,4	518,3	507,0
Varav Vård- och omsorgsförvaltningen	2,1	-192,6	-194,7	-0,3	-187,1	-186,8
Varav Barn- och utbildningsförvaltningen	8,6	-135,9	-144,4	-0,5	-138,7	-138,0
Varav Service- och utvecklingsförvaltningen	9,2	-83,7	-92,9	9,0	-80,6	-89,6
Varav Kommundirektören	0,6	-14,2	-14,8	1,7	-12,4	-14,2
Varav Kommunstyrelsen	-0,1	-66,4	-66,4	-2,6	-68,2	-65,6
Varav Kommunfullmäktige	-0,5	-3,4	-2,9	0,1	-2,7	-2,8
Norra Dalarnas infrastruktur AB	0	0	0	0,2	0,2	0,0
Norra Dalarnas lokaler AB	0,2	1,0	0,8	-0,3	0,8	1,1
Norra Dalarnas fastighets AB	1,2	1,5	0,3	3,3	4,2	0,9
Älvdalen vatten och avfall AB	6,8	6,7*	-0,1	-2,5	-2,4	0,1

2.6.2.9 Prognossäkerhet

I detta avsnitt redogörs för hur väl prognoserna stämmer i förhållande till årets utfall. Allt för stora avvikelser mellan prognostiserade avvikelse och faktiska avvikelse kan leda till att felaktiga beslut om åtgärder under året.

Per april var prognosen för årets resultat för primärkommunen +31,0 miljoner kronor, jämfört med budget om +12,0 miljoner kronor, per april fanns inget beslut på att försäkra pensioner, vilket sedan försämrade resultatet med 11 miljoner kronor. Vid delårsbokslutet per augusti var prognosen att årets resultat skulle uppgå till +31,5 miljoner kronor, här hade pensionsförsäkringen beaktats i prognosen med -12 miljoner kronor. Det slutliga utfallet blev +37,0 miljoner kronor.

Generellt har de kommunala förvaltningarna en god prognossäkerhet under 2022 då det bara skiljde 1,9 miljoner kronor mellan prognos och utfall, detta på en budget på omkring 500 miljoner kronor. Finansförvaltningens utfall blev 3,6 miljoner kronor bättre än prognos tack vare bättre skatteutveckling och 1 miljoner kronor lägre pensionskostnader än beräknat.

Arbetet med bättre prognossäkerhet har gett resultat och kommer att fortsätta 2023 för att ytterligare öka prognossäkerheten, speciellt hos de verksamheter som inte bedrivs av Älvdalens kommun, men som ändå påverkar kommunens resultat samt hos Barn- och utbildningsförvaltningen.

Det är viktigt för ekonomistyrningen och för att rätt beslut ska fattas att prognossäkerheten är hög, träffsäkra prognoser skapar också bättre förutsättningar för god budgetföljsamhet efterföljande år då budgeten för nästa år i viss mån baseras på prognoser och analyser under innevarande år. Exempelvis så var prognosen per augusti 2021 att förvaltningar och nämnder skulle ha ett underskott på -1,6 miljoner kronor, som sedan blev ett överskott på 7,4 miljoner kronor. Utifrån bland annat prognoserna erhöll förvaltningarna ett budgettillskott på totalt 11 miljoner kronor exklusive löner och hyror till 2022, som sedan varit en starkt bidragande orsak till den stora positiva avvikelsen 2022. Tack vare årets goda prognossäkerhet kommer förvaltningarna sannolikt inte ha lika stora budgetöverskott 2023, men trots detta ha goda förutsättningar att hålla budget.

Älvdalen vatten och avfall AB har ett något bättre resultat än prognostiserat, per augusti var prognosen 1,0 miljoner kronor för VA och -0,6 miljoner kronor för avfall. Utfallet blev 0,8 miljoner kronor respektive +49 tusen kronor, innan bokslutsdispositioner (6,5 miljoner kronor) där VA-överskottet bokförs som skuld. Bolagets totala resultat därmed blir 6,7 miljoner kronor, årets resultat beror framför allt på bokslutsdispositioner (6,5 miljoner kronor).

Norra Dalarnas lokaler AB: prognostiserad avvikelse per augusti 0,2 miljoner kronor och avvikelse mot årsbudget blev +0,2 miljoner kronor.

Norra Dalarnas fastighets AB: prognostiserad avvikelse per augusti 1,8 miljoner kronor och avvikelse mot årsbudget blev +1,5 miljoner kronor.

Exklusive bokslutsdispositioner har bolagen under året haft en god prognossäkerhet.

Brandkåren norra Dalarna har senaste åren haft en prognos på budget i balans i början av året för att succesivt konstatera underskott, per augusti var prognosen cirka -2,5 miljoner kronor varav Älvdalens kommun skulle stå för cirka -0,5 miljoner kronor. Utfallet blev sedan -5,2 miljoner kronor varav Älvdalen står för -1,2 miljoner kronor.

I tabellen nedan har några justeringar gjorts:

1. Prognoserna är justerade för ersättning för sjuklönekostnader från Försäkringskassan. Förvaltningarna prognostiserade under året exklusive denna kompensation. Denna kompensation prognostiserades i stället centralt för samtliga under kommunstyrelsen, men själva ersättningen fördelades sedan ut till förvaltningarna.

Ersättning från Försäkringskassan uppgår till 0,1, 1,6, 1,3 respektive 0,5 miljoner kronor för Kommundirektören, Vård- och omsorg-, Barn- och utbildning- respektive Service- och utvecklingsförvaltningen.

2. Budgeten för kapitalkostnader återfinns under Finansförvaltningen i denna sammanställning, detta då förvaltningarna erhåller budget utifrån faktiskt utfall. Därmed kan ingen budgetavvikelse uppstå hos dem, avvikelsen uppstår i stället hos Finansförvaltningen, där denna också prognostiseras.

3. Koncerninterna poster har INTE justerats. Så trots att totalen av budgetavvikelsen uppgår till 33,2 miljoner kronor, så är inte årets resultat $33,2+13=46,2$ miljoner kronor, utan 41,0 miljoner kronor. Bolagens bokslutsdispositioner påverkar inte heller koncernens resultat.

Förvaltning/bolag	prognostiserad budgetavv. per april	prognostiserad budgetavv. per augusti	Avvikelse helår	Budget
Kommunfullmäktige	0	0	-0,5	2,9
Kommunstyrelsen	-0,5	1,1	-0,1	66,3
Varav Gymnasiesamverkan	0,0	1,7	1,5	45,7
Varav Brandkåren norra Dalarna	0,0	-0,5	-1,3	16,1
Kommundirektören	2,0	1,2	0,6	14,6
Vård- och omsorgsförvaltningen	0,4	1,6	2,1	193,7
Barn- och utbildningsförvaltningen	3,6	5,6	8,6	141,7
Service- och utvecklingsförvaltningen	3,5	8,5	9,2	76,9
Finansförvaltningen	10,0	1,5	5,1	-508,1
TOTALT	19,0	19,5	25,0	12,0
Älvdalen vatten och avfall AB	-	0,5	6,8*	-0,1
Norra Dalarnas lokaler AB	-	0,2	0,2	0,8
Norra Dalarnas fastighets AB	-	1,8	1,2	0,3
TOTALT Koncernen	19,0	21,9	33,2	13,0

2.6.2.10 Slutsatser ekonomisk ställning

Samtliga tre finansiella mål nås för året och det med stor marginal. Detta tack vare primärkommunens resultat på 37,0 miljoner kronor.

2022 har ekonomiskt sett varit gynnsamt för Älvdalens kommun, precis som många andra kommuner. Kommunernas resultat 2022 är cirka 34 miljarder kronor (46 miljarder kronor 2021), vilket motsvarar 5,0 procent av skatter och statsbidrag (7,1 procent 2021), minskningen beror framför allt på mer än en dubbling av de finansiella kostnaderna, men även att verksamhetens nettokostnad ökade med 5,7 procent (2,8 procent i Älvdalens kommun). 2021–2022 har kommunsverige haft sina högsta resultat under de senaste 20 åren, medan 2020 var det högsta sedan 2007.

Skatteintäkterna för kommunsverige 2022 ökade med 5,1 procent jämfört med 2021 och för Älvdalen var motsvarande siffra 4,1 procent, verksamhetens intäkter ökade med 1,6 respektive 13,4 procent. Verksamhetens kostnader ökade med 4,5 procent i både Sverige och Älvdalen.

Sett över 5 årsperioden 2018–2022 uppgår primärkommunens resultat till 3,4 procent av de totala skatteintäkterna för perioden. Detta är högre än det finansiella målet om 2 procent, vilket är nödvändigt inför 2023–2025 där det budgeterade resultat för kommunen är omkring 1 procent och de ekonomiska utmaningarna betydande för kommunsverige.

Större överskott har möjliggjort att kostnadsökningar kan hanteras utan kostnadsänkande åtgärder i verksamheten och/eller sänkta finansiella ambitioner. Det skapar därmed stabilare förutsättningar för verksamheterna som har erhåller en jämn budgetutveckling, oavsett konjunktursvängningar.

Soliditeten har stärkts för koncernen till 12,0 (9,1) procent och för primärkommunen till 29,5 (21,7) procent.

Låneskulden i koncernen har minskat med 5 till 715 miljoner kronor trots genomförda investeringar på 104 miljoner kronor, likvida medel minskat med 8,0 miljoner kronor och beror framför allt på att primärkommunen försäkrat pensioner för 27 miljoner kronor.

Förvaltningar och nämnder har på senare år fått stora budgettillskott för att inte behöva genomföra åtgärder för budget i balans, men också för satsningar. Till 2022 ökade nettobudgeten med 25 miljoner kronor (5,3 procent), detta efter att åren 2021 respektive 2020 ökat med 4,0 procent respektive 3,8 procent. 2023 ökar budgeten med ytterligare 25 miljoner kronor (5,0 procent), detta trots budgetöverskott med 20 mkr 2022. Ökningen till 2023 beror framför allt på ökad inflation som innebär ökade hyror med 8,5 miljoner kronor, nytt pensionsavtal 6,3 miljoner kronor, löneökningar 8,4 miljoner kronor. Utöver dessa 25 miljoner kronor indexeras pensionsskulden med 8,1 miljoner kronor, sammantaget ger det ökade pensionskostnader med cirka 50 procent 2023 jämfört med 2022.

Norra Dalarnas lokaler AB och Älvdalen vatten och avfall AB når inte den i ägardirektivet beslutade nivån på soliditet. För lokalbolaget förbättras soliditeten succesivt årligen i takt med amorteringar och överskott, men att gå från dagens 4,9 procent till 10 procent kommer ta bortåt 10 år. Älvdalen vatten och avfall AB:s soliditet är svår att höja, men skulle delvis kunna genomföras med kommande överskott inom avfall för att kompensera för de underskott som varit på senare år. Att nå det beslutade soliditetsmålet 2022 för ÄVA skulle ha krävt ett aktieägartillskott på 3,6 miljoner kronor eller andra åtgärder.

2.7 Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för att kommuner ska ha en ekonomi i balans där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ett negativt balanskravsresultat så ska det underskottet återställas inom tre år, vilket bland annat Älvdalens kommun gjort för 2017.

En reservering till resultatutjämningsreserven kan göras vid överskott för att användas vid underskott, sådana beslut fattas av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige har 2021 beslutat om reviderade riktlinjer för god ekonomisk hushållning och däri ingår riktlinjer för resultatutjämningsreserven, bland annat regleras när reservering får ske och hur stor reserven får vara.

2.7.1 Balanskravsutredning

Balanskravsutredning (Mkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	37,0	28,8	12,6	12,2	3,4
Avgår: samtliga relationsvinster	-1,6	0	0	0	0
Realisationsvinster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
Realisationsförluster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	35,4	28,8	12,7	12,2	3,4
Medel till resultatutjämningsreserv	0	-16,4	-7,7	-7,4	0
Medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	35,4	12,4	4,9	4,8	3,4
Balanskravsresultat från tidigare år	0	0	0	-2,1	-5,5
Summa	35,4	12,4	4,9	2,7	-2,1
Balanskravsresultat att reglera	0	0	0	0	-2,1
Avsatt till resultatutjämningsreserv	31,5	31,5	15,1	7,4	0

2018–2019 återställdes det negativa balanskravsresultatet från 2017. Åren 2019–2021 gjordes stora avsättningar till resultatutjämningsreserven (RUR).

Syftet med RUR är att kunna täcka upp eventuella underskott som beror på minskade skatteintäkter. Enligt både lagens förarbeten och kommunens egna riktlinjer kan medel ur RUR disponeras när skatteintäkterna växer långsammare än snittet för de senaste 10 åren.

Riktlinjer för ett tak i avsättningen samt hur mycket som får disponeras har tagits fram och beslutats av kommunfullmäktige 2021. Bland annat har kommunen nu ett tak för reserven på 6 procent av skatteintäkterna, vilket för närvarande motsvarar 32,8 miljoner kronor samt att reserveringen maximalt får uppgå till 33 procent (46,8 mkr) av det egna kapitalet där samtliga pensionskulder skall avräknas (141,7 miljoner kronor). Orsaken till taket är att inte allt för stor del av det egna kapitalet, som resultatutjämningsreserven är en del av inte ska förbrukas i en lågkonjunktur. Därför avsätts inte ytterligare 1,3 miljoner kronor som de interna reglerna hade tillåtit.

Under 2021 har en statlig utredning gjorts om "*God kommunal hushållning*", i den föreslogs bland annat resultatutjämningsreserven ersättas med en resultatreserv. För denna föreslås ett tak på 5 procent av skatteintäkterna. Om medel får föras från resultatutjämningsreserv till resultatreserven samt hur disponering ur denna får ske är i dagsläget inte klarlagt. Något beslut kring denna utredning har inte tagits än.

2.8 Väsentliga personalförhållanden

Viktiga arbetsgivarhändelser 2022

Kompetensförsörjningsutmaningen påverkar kommunens verksamheter i stor omfattning, främst i de personalintensiva verksamheterna, där utmaningen finns i hela kommunen, dock mest påtaglig i Idre-Särna området.

Arbetet med "Heltid som norm" har inletts och en projektplan har fastställts av kommunstyrelsen och det praktiska arbetet leds av en projektstyrgrupp. Målet är att arbete på heltid är norm i kommunens verksamheter 2024-12-31.

Antalet annonserade rekryteringsärenden ligger jämt med föregående år på strax över 100 rekryteringar. Dock ökar andelen annonseringar som behöver annonseras om eller förlängas på grund av att efterfrågad kompetens inte finns att tillgå.

Älvdalens kommun blev 2022 medlemmar i Rekryteringslots Dalarna, som tillsammans med kommunerna och näringslivet i norra Dalarna möjliggjort att Rekryteringslots även verkar i den norra länsdelen. Rekryteringslots arbetar med kampanjer med fokus på kompetensförsörjning, medflyttarservice och andra aktiviteter riktade till nya medarbetare.

I slutet av 2022 genomfördes en kompetenshöjande satsning av anställande chefer samt andra nyckelpersoner i samband med rekrytering i kompetensbaserad rekrytering. Detta för att öka kunskapen att matcha kompetens till verksamhetens behov.

Inom området arbetsmiljö och hälsa har Älvdalens kommun tecknat ett nytt ramavtal för företagshälsa. Ramavtalet fokuserar på främjande och förebyggande hälsa på våra arbetsplatser. Utöver de arbetsmiljöutbildningar som traditionellt genomförs via företagshälsan har även en arbetsmiljöutbildning i praktiskt arbetsmiljöarbete för chefer genomförts. Detta med anledning av den inspektionsinsats som arbetsmiljöverket genomfört till alla Sveriges kommuner och regioner. Älvdalens kommun fick i inledningen av inspektionen krav på förbättringar och efter utbildning och översyn av rutiner godkänt avseende hur arbetsmiljöarbetet styrs inom kommunen.

Medarbetarenkäten genomfördes under 2022, där vi ser att kommunen som arbetsgivare på flera områden har ett bättre resultat än vid förra undersökningen. Resultatet har hanterats på alla nivåer och utvecklingsområden har identifierats.

I medarbetarenkäten undersöks bland annat kommunens HME-resultat (hållbart medarbetarengagemang) där jämförelsetal finns i Kolada avseende kommuner

Älvdalens HME-resultat (Alla kommuner, ovägt medel, inom parentes som jämförelse)

- Totalindex Älvdalen 78 (2020: 80)
- Ledarskapsindex Älvdalen 77 (79)
- Motivationsindex Älvdalen 79 (80)
- Styrningsindex Älvdalen 77 (79)

Kommunen har under 2022 fått flertalet nya chefer. I juni genomfördes därför en introduktionsdag för nya chefer där kommunen övergripande presenterades.

Älvdalens kommun har även haft flera deltagare i ledarskapsutbildningar Leda som sker i partnersamverkan med Högskolan Dalarna.

Löneöversynen 2022 avslutades i samband med ordinarie löneutbetalning i maj och juni 2022. Utfallet av löneöversynen för Älvdalens kommun blev 1,4 procent, vilket är i linje med industrins märke. Inom kommunals avtalsområde blev utfallet enligt garanterat utrymme enligt centralt löneavtal. I kommunals avtal fanns en garanterad prioritering om 0,3 procent till vissa yrken med gymnasiekompetens. Utöver det genomfördes även en lokal satsning om 1,0 procent till gruppen förskollärare, detta utifrån lönekartläggning och analys av löneläget. Det totala utfallet för Älvdalens kommun blev i snitt lägre än andra kommuner vilket innebar att Älvdalen tappade något i löneläge i jämförelse med andra.

Under juni 2022 gav Älvdalens kommun en sommargåva till sina tillsvidareanställda och månadsavlönade medarbetare i form av en bonus om 2 000 kronor. Bonusen var ett tack för den insats som medarbetarna gjort under de pandemiår som varit och som inneburit en högre påverkan i alla kommunens verksamheter. En uppskattad gåva.

Samverkansmöten med de fackliga organisationerna har genomförts löpande enligt samverkansavtalet och partsdialogen är god och värdefull. En översyn av tidigare samverkansavtal har genomförts och uppdaterats.

Antalet tillsvidareanställda		2022	2021	2020	2019	2018
Antal	Älvdalens kommun	556	542	532	524	548
Varav kvinnor %	Älvdalens kommun	88	89	89	87	88
Antal	Norra Dalarnas fastighets AB	33	35	33		
Varav kvinnor %	Norra Dalarnas fastighets AB	64	51	52		
Antal	Älvdalens vatten och avfall AB	79	88	93	89	87
Varav kvinnor %	Älvdalens vatten och avfall AB	27	22	25	24	21
Antal	Brandkåren norra Dalarna	303*		299	293	
Varav kvinnor %	Brandkåren norra Dalarna	13				
Antal	TOTALT	971		957		
Varav kvinnor %	TOTALT	59				

Älvdalen vatten och avfall AB har inga anställda, utan köper tjänster av Norra Dalarnas vatten och avfall AB (NODAVA). Siffran avser samtliga anställda inom NODAVA.

Älvdalens kommun står för 24 procent av Brandkåren norra Dalarnas kostnader, men ovan avser totalt antal årsarbetare.

För Brandkåren norra Dalarna ingår även deltidsbrandmän som uppgår till 265 personer, dock ingår inte de 66 personer som är anställda i brandvärn.

Antalet arbetade timmar och årsarbetare	2022	2021	2020	2019
Totalt	996 514	1 001 354	971 264	976 070
Antal årsarbetare kommunen	586	589	571	574
Norra Dalarnas fastighets AB	36	35	36	37
Älvdalen vatten och avfall AB	87	96	95	94
Brandkåren norra Dalarna	54		53	49
TOTALT Koncernen	763		755	754

Fastighetsbolaget fakturerar tjänster till Norra Dalarnas lokaler AB, för 2022 fakturerades 27,6 årsarbetare (åa) och resterande 8,2 åa belastade fastighetsbolaget.

Fördelning av sysselsättningsgrad, antal medarbetare

Anställningsform		100 %	75-99 %	-74 %	per kön
Tillsvidareanställda	Kvinnor	58,6	25,7	4,0	88,3
	Män	9,7	1,5	0,5	94,7
	Alla	68,3	27,2	4,5	
Visstidsanställda	Kvinnor	34,3	21,3	14,2	69,7
	Män	20,2	3,0	7,0	30,3

Åldersfördelning

Åldersfördelning tillsvidareanställda	% Kvinnor	% Män	% Samtliga
20–29 år	3,3	0,3	3,8
30–39 år	18,0	3,0	21,0
40–49 år	22,2	3,5	26,1
50–59 år	29,0	2,7	31,8
60 år och över	16,5	1,4	17,3

Medelålder

Anställningsform	Kön	Medelålder
Tillsvidareanställda	Kvinnor	47,3
	Män	46,1
	Alla	47,2
Visstidsanställda	Kvinnor	40,7
	Män	44,6

Medellön

Anställningsform	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställda	32 147	35 695
Visstidsanställda	28 134	26 948

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har varit hög under året och det kan till stor del förklaras med kvarvarande rekommendationer av pandemin, där medarbetare med även lindriga symptom varit hemma vid sjukfrånvaro. Detta syns främst i kontaktyrkena. Den totala sjukfrånvaron har ökat från 2021. Detta tros främst bero på att i samband med att samhället öppnade upp, ökande smitta bland vanliga förkylningar och andra virussjukdomar (RS, magsjuka etc).

Av den totala sjukfrånvaron uppgår långtidssjukfrånvaron till 29,6 procent, vilket är en större andel än 2021 då den uppgick till 27 procent. 2020 var andelen långtidsfrånvaro 29,3 procent, vilket mer motsvarar 2022.

Av den totala långtidssjukfrånvaron (60 dagar eller fler) ser fördelningen ut så här mellan kvinnor och män; kvinnor 92,7 procent, män 7,3 procent. Av kvinnors totala sjukfrånvaro står 11,9 procent för långtidsfrånvaro och för män är motsvarande siffra 31 procent.

Sjukfrånvaro totalt

Kön	2022	2021	2020	2019
Kvinnor	9,7	8,1	8,5	6,2
Män	3,7	4,8	4,8	3,1
Totalt	8,7	7,5	7,9	5,7

Sjukfrånvaro per åldersgrupp

Åldersgrupper	Sjukfrånvaro totalt
- 29 år	6,3
30-49 år	7,6
50 år-	10,4

Sjukfrånvaro per förvaltning

Förvaltning	2022	2021	2020
Vård- och omsorgsförvaltningen	10,1	9,0	9,4
Barn- och utbildningsförvaltningen	9,4	8,2	7,8
Service- och utvecklingsförvaltningen	6,1	5,0	6,3
Kommundirektörsförvaltningen	4,3	1,3	3,0

2.9 Förväntad utveckling

Kommundirektörens ansvar

Utvecklingen i kommunen kommer att kräva fler medarbetare med spetskompetens inom de områden som tenderar att bli trånga sektioner. Huvuddelen av de spetskompetenserna försöker vi rekrytera för arbete inom hela MOA (Mora, Orsa, Älvdalen). Ett exempel på detta är VA-strateg.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Behovet av särskilda boende platser i Älvdalen har ökat och det innebär att befintliga trygghetslägenheter på Tallbacken kommer att behöva omvandlas till särskilt boende under de närmaste åren. På sikt innebär detta att trygghetsplatser endast kan erbjudas i Idre. Detta behöver utredas närmare då den samlade bilden är att ökning av trygghetsplatser och seniorboende minskar trycket på särskilt boende platser. Det innebär också en möjlighet för kommunen att samla hemtjänstbehovet centralt och på så sätt minska kostnaderna.

Lokalerna och kompetensförsörjning i norra delen av kommunen kommer att vara en stor utmaning inom den närmaste framtiden. Kommunen kommer att behöva hitta ett sätt att använda personalresurserna på ett smartare sätt och se till att hitta en ekonomiskt hållbar lokalförsörjning.

" Nära vård" en primärvårdsreform som innebär att alltmer hälso- sjukvårds- och rehabiliteringsinsatser förs över till kommunen och medför ökade kompetenskrav. Planerade och pågående är utbildningar för vårdbiträden och undersköterskor som finansieras via statsbidraget, Äldreomsorgslyftet även under 2023. Det krävs samverkan och att titta på gemensamma lösningar med region Dalarna för att få nära vård implementerad i samhället.

Under år 2023 kommer förvaltningen jobba med "Heltidsresan" på alla våra enheter. Ett arbete som påverkar hela bemanningsprocessen där målet är att på ett så optimalt sätt som möjligt förlägga arbetstiden så att medarbetarna håller ett helt yrkesliv och samtidigt använda kompetensen på rätt och minska andelen timanställda vikarier. Detta arbete ska också leda till att kommunen blir en attraktivare arbetsgivare för att kunna behålla och rekrytera medarbetare som påverkar befolkningsutvecklingen positivt.

Vi behöver fortsätta att jobba med de olika välfärdsteknikerna och olika digitala lösningar för att öka tillgänglighet hos våra invånare samt underlätta det blivande kompetensförsörjningsbehovet långsiktigt.

Antalet ansökningar av olika insatser inom LSS har ökat under året. Det är framför allt många barn och unga som söker (bland annat kontaktpersoner, avlösarservice, elevboende på annan ort). Tidöavtalet anger minskat mottagande av nyanlända men det förväntas inte påverka kommunen förrän tidigast 2024.

Våld i nära relation och drogproblematik har en utveckling som är negativ. Ärenden med våldsinslag och droger är mycket tids- och resurskrävande.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Det råder större osäkerhet än tidigare inför kommande år gällande både kostnadsutvecklingen och stadsbidragen dels gällande fördelning men också prioriteringar.

Andra förändringar är eventuellt förstatligande av grundskolan och vad det kommer att innebära. Ett nytt professionsprogram inom skolan kommer antagligen att beslutas med syfte att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionerna, öka yrkenas attraktionskraft och därigenom öka likvärdigheten i utbildningen för eleverna.

Inom förskolan så ska kommunen från sommaren aktivt erbjuda alla treåringar plats för att ge bättre förutsättningar för språkutvecklingen.

Lokalerna har stor betydelse för våra pedagogiska förutsättningar. På vissa enheter är det mycket bra och på andra finns det stor förbättringspotential gällande underhåll och eventuell om- eller nybyggnation.

Vi är beroende av kompetent personal på alla nivåer i förvaltningen. Under kommande år fortsätter vi att arbeta med att våra verksamheter ska bli så kostnadseffektiva som möjligt med en ökad kvalitet. I den kompetensförsörjningsplan 2030 som tagits fram av arbetsgivare och fackliga organisationer tillsammans ingår det åtgärder som ska förbättra våra förutsättningar att rekrytera och behålla personal.

För att kunna bedriva en verksamhet enligt de lagar och förordningar som vi ska följa är vi beroende av samarbete med andra myndigheter och förvaltningar. Det gäller både inom förskola, skola, fritidshem och yngre vuxna. Vi ingår i olika nätverk och samarbetsgrupper och utvecklar hela tiden på dessa samarbeten så att de ska ge optimal utdelning.

Elevantalet sjunker inom grundskolan och anpassningar behöver genomföras och gruppernas storlek behöver diskuteras. Att små enheter kostar mer än större enheter kräver ökat samarbete mellan enheterna vilket förhoppningsvis leder till ökad likvärdighet.

Vad gäller skolutveckling kommer fokus att vara på Samverkan för bästa skola i samarbete med Skolverket och Högskolan Dalarna, med syfte att öka elevernas måluppfyllelse.

Framåt är förskolan beroende av hur många barn som föds 2023–2024 samt inflyttning av barnfamiljer till kommunen. Antalet födda barn har legat på ett snitt av cirka 43 barn/år de senaste 5 åren men det minskade under 2022 vilket innebär att anpassningar behöver genomföras.

Totalt sett har grund- och förskolan nettokostnadsavvikelse i form av högre kostnad än sin "referenskostnad", precis som de flesta verksamheter i Älvdalens kommun. Att närma sig sin referenskostnad kräver anpassningar, speciellt när elevantalet minskar vilket ytterligare sänker referenskostnaden.

Heltidsresan är en stor utmaning som hela kommunen genomför som kan leda till att rätt kompetens används på rätt sätt.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Norra Dalarnas Löneservice (Servicenämnd)

Projektet med införandet av digitalt anställningsavtal blir klart under 2023. Detta införs tillsammans med leverantörens signeringstjänst.

Under 2024 inleds förstudie om upphandling av lön/HR-system. Om nytt system vinner upphandlingen ska det införas under 2026. Nuvarande avtal kan förlängas som längts till 2027.

Kostenheten

Kostenheten kommer under 2023 att få avsevärt förhöjda livsmedelskostnader. Höjningarna beror på ökade kostnader i producentled, till exempel ökade bränslekostnader och effekter av världsläget. Kommunen försöker att hantera kostnadsökningarna genom att välja billigare livsmedel där så är möjligt, vilket kan komma att påverka mängden ekologiska och närproducerade livsmedel.

Samhällsenheten

Bygglov och planverksamhet: det är ännu för tidigt att säga hur världsläget påverkar viljan att bygga. Det finns en tendens till att antalet inkomna bygglov minskade i slutet av 2022 och kommunens förväntar sig att antalet inkomna bygglov kommer att vara lägre under våren 2023 jämfört med motsvarande period de senast föregående åren.

Samhällsenheten är delaktiga i arbetet med framtagande av VA-plan samt Klimat- och energistrategi.

Det pågår ett arbete med en ny riskklassning för livsmedelsanläggningar som Tillväxtverket och Livsmedelsverket leder. Under 2024 kommer ett nytt arbetssätt att införas där riskklassningen avgör hur ofta man kommer få tillsyn.

Kultur- och fritidsenheten

Bibliotek: Dalabiblioteken har gått in i en ny fas, upphandlingen av gemensamt system och webb är klar och nu väntar implementering av system och rutiner. När Dalabiblioteken sjösätts upphör Ovansiljans bibliotek i sin nuvarande form.

Dalabiblioteken är ett omfattande projekt som bland annat syftar till att öka utbudet av litteratur för Dalarnas kommuninvånare och erbjuda bra e-tjänster.

Kommunen kan komma att få ett lagstadgat uppdrag för det brottsförebyggande arbetet. Det kommer att kräva en del planering, organisering och budgetering. Kommunerna har tillsammans med Polismyndigheten en central roll i det brottsförebyggande arbetet och kan bidra med viktiga insatser inom ramen för bland annat socialtjänsten och skolan. Lagen planeras träda i kraft 1 juli 2023.

Norra Dalarnas lokaler AB

Större kommande investeringar är projektering av en ny tullstation, det kommande behovet av en ny förskola i Älvdalens kyrkby samt värmeanläggningen på Strandskolan i Idre som prioriteras upp då simhallen kommit att öppna på nytt och kräver mer av anläggningen.

Bolaget har cirka 300 miljoner kronor i låneskuld och ökade räntekostnader kommer påverka utvecklingen negativt, utöver detta tillkommer ökade elpriser med mera. Bolagets hyresintäkter kommer till stor del från Älvdalens kommun och följer KPI, vilket i sin tur skapar goda förutsättningar att undvika underskott framöver.

Norra Dalarnas fastighets AB

Bostadsmarknaden i Älvdalen står inför ett antal utmaningar då en åldrande befolkning ska tas omhand parallellt med en ökad profilering som destinationsort med en stor marknad för fritidsboende. Det ger oss en utmaning att se till att de finns viss rörlighet på bostadsmarknaden så att allmänhetens behov kan tillgodoses samtidigt som prisutvecklingen på egna hem stiger kraftigt.

Expansionen gör dock tillgången på bostäder god med många objekt till salu årligen i förhållande till antalet invånare.

Ökade elpriser, räntehöjningar med mera kommer att innebära ekonomiska utmaningar för bolaget framöver.

Älvdalen vatten och avfall AB

Myndighetsnämnden har förelagt Älvdalen vatten och avfall AB att åtgärda brister i flera reningsverk. Som en del i det renoverades Blybergs reningsverk under 2022 och under 2023 planeras reningsverken i Brunnsberg, Evertsberg och Nornäs att renoveras.

Upphandling av entreprenör i strategisk partnering pågår under vårvintern för ombyggnation av både Idre reningsverk och Mjågen reningsverk. Linje 3 i Idre reningsverk planeras att påbörjas efter sommaresemestern. Byggstart för Mjågen planeras under 2024, före dess behöver utredningar och projektering göras tillsammans med entreprenören.

Exploateringsstakten i kommunen fortsätter vara hög. Utbyggnad av exploateringsområde Cressida i Himmelfjäll fortlöper där etapp 1 färdigställs under vårvintern och etapp 2 genomförs mellan april och oktober. Överföringsledning ska utföras från Himmelfjäll till Idre fjäll syd för att förbereda för kommande exploateringsområden samt vidare mot Fjätervålen.

Bygg- och rivningsavfall som uppstår då en fastighetsägare som privatperson bygger och river själv övergår till kommunalt ansvar från och med 2023. Anlitat fastighetsägaren ett företag för rivningen utgör det dock verksamhetsavfall.

År 2024 ska kommunerna sköta insamlingen av förpackningsavfallet. Från år 2027 ska kommunen erbjuda fastighetsnära insamling av plastförpackningar, pappersförpackningar och glas förutom dagens ansvar med rest- och matavfall. Dessutom ska kommunen från år 2026 samla in avfall i dessa fraktioner på torg, parker och populära platser där det uppstår betydande mängder avfall.

Gymnasiesamverkan

Yrkesprogrammen kommer från hösten 2023 att utökas så att alla elever i grunden får högskolebehörighet, eleverna kan välja bort högskolebehörigheten och detta kommer bli en utmaning i planering av tjänster och schema.

Ny lagändring från 1 juli 2023 som ska tillämpas första gången 2025 i fråga om gymnasiala utbildningar och komvux gällande dimensionering av utbildningsplatser där man i större utsträckning ska planera och dimensionera utbud utifrån arbetsmarknadens behov.

Vuxenutbildningens roll i kompetensförsörjningen är av stor betydelse för kommunerna och det pågår flera strategiska arbeten. En handlingsplan för kompetensförsörjning är framtagen. Ett partsgemensamt kompetensråd är bildat, rådet har kartlagt en första branschen och hur deras kompetensbehov ser ut.

Brandkåren Norra Dalarna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap släpper nya regelverk inom flera områden som påverkar Brandkåren norra Dalarna, nya riktlinjer för handlingsprogram, nytt utbildningssystem för operativ ledning, nya regler för tillsyn, räddningstjänst under höjd beredskap, etc.

Personalomsättningen är hög för deltidsbrandmän (RiB). För riket som helhet är personalomsättningen för RiB-brandmän cirka 10 procent per år. Detta ger brandförbundet ett utbildningsbehov om cirka 20 brandmän per år.

Förbundet ser fortsatt en rekryteringsproblematik gällande RIB-personal på mindre orter.

Området kring Idre växer explosionsartat och fortsätter göra det de kommande åren. För att möta den förändrade riskbilden krävs att beredskapen ökar.

Kommun	2022 Utfall	2023 Budget	2024 Plan	2025 Plan
Årets resultat (mkr)	37,0	5,7	5,8	5,8
Skatteintäkter, totalt (mkr)	547	561	575	592
Nettoinvesteringar (mkr)	26,9	26,1	27,4	24,1
Självfinansieringsgrad investeringar (%)	204	99	94	108
Pensionsförpliktelser (mkr)	186	188	187	180
Soliditet, inkl. pensionsförpliktelser (%)	29,5			

Under 2022 överstiger kommunens driftresultat det finansiella målet om 2 procent överskott av skatteintäkterna, för att därefter 2023–2024 uppgå till 1 procent.

Förvaltningar och nämnder har på senare år fått stora budgettillskott för att inte behöva genomföra åtgärder för budget i balans, men också för satsningar. 2022 ökade nettobudgeten till förvaltningarna med 19,1 miljoner kronor/3,8 procent, 2021 ökade nettobudgeten med 19 miljoner kronor/4,0 procent, 2020 med 17,5 miljoner kronor/3,8 procent.

2023 ökar budgeten med ytterligare 25 miljoner kronor, detta trots budgetöverskott med 20 miljoner kronor 2022 och 7,4 miljoner kronor 2021.

Detta bör skapa goda förutsättningar för en god budgetföljsamhet hos förvaltningar och nämnder även 2023–2024.

Ökade elpriser, räntor, byggkostnader, pensioner

På längre sikt blir kommunens stora utmaning att klara äldreomsorgens utveckling med fler äldre. Kommunens äldreomsorgsplan visar på ökade behov av äldreomsorg och de kostnaderna som detta innebär ryms inte inom budgetramen som gäller från 2024. Här kommer det krävas statliga satsningar och nya arbetssätt i kommunsverige.

Koncernens låneskuld är redan idag hög, 2020 var kommunens nettokoncernsskuld den 7:e högsta bland Sveriges 290 kommuner. Skuldtiltväxten kommer fortsätta att vara hög under minst 10 år till, framför allt med anledning av stora investeringar inom VA. VA verksamheten får enligt lag inte gå med överskott, vilket ytterligare försvårar möjligheterna att begränsa låneskuldsoökningen. Höga investeringsnivåer leder till ökade kapitalkostnader, vilket i sin tur kräver taxehöjningar för en budget i balans. Under kommande år behöver VA-taxan därmed höjas med omkring 5 procent/år.

De åtgärder som också kan vidtas är att öka den externa finansieringen av koncernens investeringar, vilket kommunen strävar efter genom bland annat exploateringsavtal. För primärkommunen att nyttja möjligheterna att finansiera sina pensionsskulder med exempelvis en stiftelselösning eller en försäkring för pensionsskuldena.

Utöver dessa åtgärder behöver koncernens investeringar prioriteras tydligare, vilket kommer ske med hjälp av en 10 årsplan för koncernens ekonomiska ställning. Denna plan tas fram under 2022.

3. Finansiella rapporter

I detta avsnitt presenteras resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter för både kommunen samt för hela kommunkoncernen.

En mer detaljerad bild över förvaltningar och enheter presenteras i driftredovisningen.

Investeringsredovisningen anges en totalt för koncernen samt per juridisk organisation, för primärkommunen anges även respektive investering.

3.1 Resultaträkning

Tkr	Not	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Verksamhetens intäkter	2	128 599	113 414	226 174	200 226
Verksamhetens kostnader	3, 4, 5	-621 605	-595 101	-674 596	-641 113
Avskrivningar och nedskrivningar	6	-18 579	-16 180	-50 748	-46 690
Verksamhetens nettokostnader		-511 585	-497 867	-499 170	-487 577
Skatteintäkter	7	336 790	325 750	336 790	325 750
Generella statsbidrag och utjämning	8	209 669	199 333	209 669	199 333
Verksamhetens resultat		34 874	27 216	47 289	37 506
Finansiella intäkter	9	3 413	2 407	1 417	419
Finansiella kostnader	10	-1 276	-812	-7 591	-6 414
Resultat efter finansiella poster		37 011	28 812	41 115	31 511
Extraordinära poster	11	0	0	0	0
Årets resultat		37 011	28 812	41 115	31 511

3.2 Balansräkning

Tkr	Not	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	12			355	390
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	13	84 528	89 812	892 644	851 076
- Maskiner och inventarier	14	103 142	103 469	144 703	147 278
- Pågående nyanläggningar och förskott	15	21 709	8 383	136 787	124 594
Finansiella anläggningstillgångar	16	109 433	108 728	12 869	11 759
Summa anläggningstillgångar		318 812	310 392	1 187 359	1 135 098
Omsättningstillgångar					
Förråd & exploateringsfastigheter	17	4 357	2 101	4 538	2 283
Fordringar	18	107 045	93 244	105 026	81 581
Kortfristiga placeringar	19	793	795	4 037	4 094
Kassa och bank	20	46 721	51 545	47 966	55 998
Summa omsättningstillgångar		158 915	147 684	161 567	143 957
SUMMA TILLGÅNGAR		477 728	458 075	1 348 926	1 279 055
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		37 011	28 812	41 116	31 511
Resultatutjämningsreserv		31 500	31 500	31 500	31 500
Övrigt eget kapital		221 481	192 670	238 029	206 566
Summa eget kapital	21	289 993	252 981	310 645	269 577
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	22	22 666	43 025	23 729	43 969
Andra avsättningar	23	0	0	259	1 600
Summa avsättningar		22 666	43 025	23 988	45 568
Skulder					
Långfristiga skulder	24	17 300	15 917	855 993	825 461
Kortfristiga skulder	25	147 770	146 152	158 300	138 449
Summa skulder		165 070	162 069	1 014 293	963 910
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		477 728	458 075	1 348 926	1 279 055
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
- Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	26	149 093	153 591	149 093	153 591
- Övriga ansvarsförbindelser	27	715 060	719 820		
SUMMA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		864 153	873 411	149 093	153 591

3.3 Kassaflödesanalys

Tkr	Not	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		37 011	28 812	41 116	31 511
Justering för ej likviditetspåverkande poster	28	-2 134	22 746	36 187	57 146
Poster som redovisas i annan sektion	29	-1 267	0	-1 270	-2 686
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		33 610	51 558	76 003	85 971
Ökning(-)/minskning(+) av periodiserade anslutningsavgifter		0	0	-1 849	-1 277
Ökning(-)/minskning(+) av kortfristiga fordringar		-13 801	-20 346	-23 445	-17 835
Ökning (-)/minskning(+) av förråd och exploateringsfastigheter		-2 255	-1 501	-2 255	-1 540
Ökning(+)/minskning(-) av kortfristiga skulder		1 618	-2 834	19 851	10 141
Kassaflöde från den löpande verksamheten		19 171	26 877	68 305	75 460
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-27 222	-22 298	-110 340	-93 710
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		1 268	107	1 988	107
Erhållna investeringsbidrag		2 663	2 395	2 663	2 395
Förändring skuld anslutningsavgifter		0	0	34 847	28 493
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-705	-705	-1 110	-930
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	336
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-23 995	-20 502	-71 952	-63 310
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		0	0	58 284	15 000
Amortering av långfristiga skulder		0	0	-62 700	-17 975
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0	0	-4 416	-2 975
Årets kassaflöde		-4 824	6 376	-8 062	9 175
Likvida medel vid årets början		51 545	45 169	55 998	46 823
Likvida medel vid årets slut		46 721	51 545	47 935	55 998

3.4 Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Regelverk

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, vilket innebär att

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöra kommunerna och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de ska beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodisering av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Från och med 2020 upprättas förvaltningsberättelsen enligt RKR R15.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår de helägda bolagen Norra Dalarnas fastighets och infrastruktur AB, Norra Dalarnas fastighets AB, Norra Dalarnas lokaler AB samt Älvdalens vatten och avfall AB. I enlighet med rekommendation R16, sammanställda räkenskaper, från Rådet för kommunal redovisning har kommunen valt att inte ta med Nodava AB i sin koncernredovisning utifrån att bolagets verksamhet är av obetydlig omfattning för kommunen.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Konsolideringen innebär att kommunens och företagens räkenskaper sammanförs efter eliminering av alla koncerninterna mellanhavanden och att endast de ägda andelarna av räkenskaperna har tagits med.

Stiftelsen Idre fjäll ingår inte i de sammanställda räkenskaperna då kommunen inte direkt påverkas av stiftelsen ekonomi. En inkludering i de sammanställda räkenskaperna skulle sannolikt heller inte ge en rättvisande bild om kommunens ekonomiska ställning.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer, i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Individuell bedömning görs vad som är jämförelsestörande, men generellt rör det sig om poster som är sällan förekommande, verksamhetsfrämmande och överstiger 1 miljon kronor.

Intäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR R2 intäkter. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar som erhållits från och med 2016 tas upp som förutbetalda intäkter, redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar som inkommit före 2016 redovisas bland anläggningstillgångar, från dess redovisas de som skulder.

Anslutningsintäkter som kommunen erhållit innan 2020 bokfördes under 2020 om från långfristiga skulder till eget kapital. Motsvarande intäkter bokförs från och med 2020 som

intäkter vartefter de faktureras. Rekommendationen är att även i de fall kunden valt avbetalning bokföra hela beloppet som intäkt när avtalet är tecknat, påverkan för kommunens ekonomiska ställning är oväsentlig med anledning av detta avsteg.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation R2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet 2022 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2021 samt en preliminär slutavräkning för 2022. Avräkningen baseras på SKR:s decemberprognos.

Kostnader

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk och som förväntas ge ekonomiska fördelar eller servicepotential. Med stadigvarande bruk menas en nyttjandeperiod mer än tre år. Anskaffningsvärdet för en anläggningstillgång utgörs av inköpspris och kostnader för att få tillgången på plats och skick för att nyttjas för sitt skick. Sådana kostnader kan vara iordningsställande av plats, leverans, installation, konsulttjänster eller lagfart. Även kostnader för återställande ska ingå. Värdet på tillgången ska vara väsentligt och uppgå till minst 1/2 prisbasbelopp. För 2021 motsvarande 23 800 kronor. Kostnader som inte ska ingå är indirekta kostnader eller kostnader för provkörning eller intrimning. Investeringsbidrag och anslutningsavgifter får inte räknas av anskaffningsvärdet utan tas upp som förutbetalda intäkter och periodiseras över anläggningarnas nyttjandeperioder. Följande avskrivningstider används normalt i kommunen, 3, 10, 15, 20, 25, 33 och 50 år.

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet. För tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten gör inga avskrivningar. Från och med 2017 är komponentavskrivning införd.

Omsättningstillgångar

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgång from 2020.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtagande för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS17. Pensionsåtagande för de företag som ingår i koncernen redovisas enligt BFN K3.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal för kommunen och kommunala bolagen klassificeras som operationella. Kontrakt med en leasingtid överstigande tre år finns, men även dessa har klassificerats som operationella.

Skulder

I de sammanställda räkenskaperna följer kommunen inte RKR:s rekommendation R7 gällande klassificering av lån. Lån som förfaller inom 12 månader från bokslutstillfället ska klassificeras som kortfristig om ingen överenskommelse har nåtts kring förlängning av lånet.

I samma rekommendation anges också att "en skuld anses vara långfristig om kommunen har för avsikt att refinansiera skulden långfristigt".

Älvdalens kommun klassificerar samtliga lån som långfristiga, oavsett om en överenskommelse gjorts om refinansiering. Bakgrunden är att det bättre anser beskriva lånets karaktär, detta då koncernens låneskuld inte kommer att amorteras i närtid.

Semesterlöneskuld avser intjänade men ej uttagna semesterdagar vid bokslutstillfället, en förändring av skulden bokförs som skuld och påverkar resultatmässigt inte verksamheterna.

Skuld för okompenserad övertid samt skuld till timanställda har också bokats upp som skuld.

Förändrade redovisningsprinciper inom koncern

Sedan årsredovisning 2021 har Älvdalen vatten och avfall AB ändrat redovisningsprinciper avseende överskott inom VA-verksamheten. Kommunkoncernen gör därmed motsvarande förändring i sina sammanställda räkenskaper. From 2021 bokförs samtliga överskott som skuld till VA-kollektivet, eventuella kommande underskott bokförs därmed som en minskad skuld. Under not 30 finns en sammanställning kring hur detta påverkar resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalysen.

Samtliga noter anges i tusentalskronor, om inte annat anges.

Not 2. Verksamhetens intäkter	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Försäljningsintäkter	1 423	657	1 423	657
Taxor och avgifter	38 755	32 476	103 605	85 989
Hyror och arrenden	21 620	19 850	47 384	48 418
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	52 483	45 806	52 483	45 806
Övriga bidrag	2 749	3 458	4 075	4 775
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	9 705	8 802	9 469	8 563
Övriga verksamhetsintäkter	1 863	2 363	7 734	6 018
Summa	128 599	113 414	226 174	200 226

Not 3. Verksamhetens kostnader	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Lämnade bidrag	10 457	12 268	10 457	12 268
Köp av huvudverksamhet	87 473	86 638	70 161	80 163
Personalkostnader exkl. pensionskostnader	327 680	320 903	359 572	351 865
Pensionskostnader	39 895	29 336	41 359	29 923
Lokal- och markhyror	77 337	75 064	5 774	5 764
Övriga främmande tjänster och inhyrd personal	27 067	23 247	46 084	44 696
Förbrukningsinventarier o -material	23 077	20 243	23 077	37 497
Övriga verksamhetskostnader	28 618	27 402	119 036	77 591
Bolagsskatt			-924	1 346
Summa	621 605	595 101	674 596	641 113

Not 4 Total kostnad för räkenskapsrevision

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsåret 2021. Den totala kostnaden för revision uppgår till 751 tusen kronor. Grunduppdraget på 333 tusen kronor innefattar årsbokslut, delårsbokslut och samtlig administration, av detta bedöms cirka 175 tusen kronor avse den finansiella revisionen.

Not 5. Leasingavgifter	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Framtida minimileasingavgifter förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	1 293	1 567	7 287	7 156
Senare än 1 år men inom 5 år	2 410	1 857	10 881	13 128
Senare än 5 år	0	0	12 189	13 690
Summa	3 703	3 424	30 356	33 974

Inom kommunkoncernen finns ett fåtal avtal som är längre än 5 år, men inte ingår i sammanställningen ovan. De flesta av dessa avtal finns inom koncernen. I redovisningen för avtal över 5 år ingår endast hyresavtal för Norra Dalarnas fastighets AB.

Not 6. Av- och nedskrivningar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Avskrivning immateriella tillgångar			35	69
Avskrivning byggnader och anläggningar	5 107	4 620	32 388	30 018
Avskrivning maskiner och inventarier	13 472	11 560	18 325	16 604
Nedskrivning byggnader och anläggningar				
Summa	18 579	16 180	50 748	46 690

Not 7. Skatteintäkter	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Preliminär kommunalskatt	326 315	316 548	326 315	316 548
Preliminär slutavräkning innevarande år	8 231	8 040	8 231	8 040
Slutavräkningsdifferens föregående år	2 244	1 162	2 244	1 162
Summa	336 790	325 750	336 790	325 750

Not 8. Generella statsbidrag och utjämnning	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Inkomstutjämnning	108 942	97 723	108 942	97 723
Strukturbidrag	15 190	15 200	15 190	15 200
Regleringsbidrag/avgift	19 402	20 913	19 402	20 913
Kostnadsutjämnning	39 032	42 345	39 032	42 345
Utjämnning LSS	-9 992	-11 747	-9 992	-11 747
Kommunal fastighetsavgift	30 323	30 160	30 323	30 160
Generella statsbidrag från staten	6 772	4 740	6 772	4 740
Summa	209 669	199 333	209 669	199 333

Not 9. Finansiella intäkter	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Ränteintäkter	645	171	798	298
Kommunal borgensavgift	2 165	2 118		
Övriga finansiella intäkter	603	118	619	121
Summa	3 413	2 407	1 417	419

Not 10. Finansiella kostnader	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Räntekostnader på lån	0	0	6 450	5 573
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	821	651	859	668
Övriga finansiella kostnader	455	161	282	173
Summa	1 276	812	7 591	6 414

Not 11 Extraordinära poster

Not 12. Immateriella anläggningstillgångar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Ingående anskaffningsvärde			1 141	1 072
Inköp				69
Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar				
Utgående anskaffningsvärde			1 141	1 141
Ingående ack. avskrivningar			-751	-666
Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar				
Omklassificeringar				-15
Årets avskrivningar			-35	-69
Utgående ack. avskrivningar			-786	-751
Ingående ack. nedskrivningar				
Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar				
Årets nedskrivningar/återföringar				
Utgående ack. nedskrivningar			0	0
Utgående bokfört värde			355	390
Genomsnittlig avskrivningstid (år)				

Not 13. Mark, byggnader & tekniska anläggningar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Ingående anskaffningsvärde	278 599	271 035	1 192 412	1 149 206
Inköp	768	7 947	14 607	17 935
Försäljningar	0	-107		-107
Utrangeringar	-739	-803	-9 644	-6 450
Omklassificeringar	-188	-925	-188	-827
Erhållna bidrag				-112
Överföringar från pågående arbete		1 452	65 692	32 767
Utgående anskaffningsvärde	278 440	278 599	1 262 879	1 192 412
Ingående ack. Avskrivningar	-188 787	-184 165	-339 549	-311 441
Försäljningar	0	0		0
Utrangeringar	0	0	3 498	1 911
Årets avskrivningar	-5 124	-4 623	-32 396	-30 020
Utgående ack. avskrivningar	-193 912	-188 787	-368 448	-339 549
Ingående ack. Nedskrivningar	0	0	-1 787	-1 787
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar/återföringar	0	0	0	0
Utgående ack. nedskrivningar	0	0	-1 787	-1 787
Utgående redovisat värde	84 528	89 812	892 644	851 076
Genomsnittlig avskrivningstid, exkl. mark (år)	23,08	24,22	-	-

Not 14. Maskiner och inventarier	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Ingående anskaffningsvärde	226 174	207 430	306 103	282 940
Korrigerigering av ingående balans			-36	
Inköp	10 713	8 034	13 672	9 641
Försäljningar	0	0		
Utrangeringar	0	-26	-7 713	-76
Omklassificeringar	0	-1 225		-1 225
Överföringar från pågående arbete	2 414	11 960	4 176	14 822
Utgående anskaffningsvärde	239 301	226 174	316 203	306 103
Ingående ack. avskrivningar	-122 705	-111 148	-158 825	-142 249
Korrigerigering av ingående balans			23	
Försäljningar	0	0		
Utrangeringar	0	0	5 599	25
Årets avskrivningar	-13 455	-11 557	-18 297	-16 601
Utgående ack. avskrivningar	-136 159	-122 705	-171 500	-158 825
Utgående redovisat värde	103 142	103 469	144 703	147 278
Genomsnittlig avskrivningstid (år)	13,76	11,28		

Not 15. Pågående arbeten	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Ingående anskaffningsvärde	8 383	15 478	124 594	106 106
Årets nedlagda kostnader	15 740	6 317	82 063	66 177
Överföringar till immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0
Överföringar till mark, byggnader och tekniska anläggningar	0	-1 452	-65 692	-32 767
Överföringar till maskiner och inventarier	-2 414	-11 960	-4 176	-14 822
Omklassificeringar	0	0	0	-99
Utgående anskaffningsvärde	21 709	8 383	136 787	124 594

Not 16. Finansiella anläggningstillgångar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Aktier	98 154	98 154	6 007	6 007
Andelar	1 903	1 198	2 403	1 698
Särskilt insatskapital	1 199	1 199	1 199	1 199
Utlämnade lån	8 168	8 168	213	191
Grundfondskapital	10	10	10	10
Uppskjuten skattefordran	0	0	3 037	2 654
Summa	109 433	108 728	12 869	11 759

Not 17. Förråd, lager & exploateringsfastigheter	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Tomter för försäljning	4 251	2 022	4 251	2 022
Förråd och lager	105	79	287	261
Summa	4 357	2 101	4 538	2 283

Not 18. Fordringar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Kundfordringar	6 468	3 404	20 436	11 243
Statsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	6 659	11 932	6 659	11 932
Fordran kommunal fastighetsavgift	39 772	32 652	39 772	32 652
Kommunalskattefordringar	18 515	8 040	18 515	8 040
Övriga kortfristiga fordringar	5 729	9 106	8 473	9 670
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	29 902	28 109	11 171	8 045
Summa	107 045	93 244	105 026	81 581

Not 19. Kortfristiga placeringar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Donationsfonder	793	794	4 037	4 094
Summa	793	794	4 037	4 094

Not 20. Kassa och bank	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Kontantkassa	23	24	23	24
Bank och plusgiro	46 698	51 520	47 943	55 974
Summa	46 721	51 545	47 966	55 998

Not 21. Eget kapital	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Årets resultat	37 011	28 812	41 116	31 511
Resultatutjämningsreserv	31 500	15 127	31 500	15 127
Årets förändring av resultatutjämningsreserv	0	16 373	0	16 373
Övrigt eget kapital	221 481	192 670	238 029	206 566
Summa eget kapital	289 993	252 981	310 645	269 577
<i>Avsättningar inom eget kapital enligt beslut av kommunfullmäktige</i>				
<i>KF 2020-05-11 Resultatutjämningsreserv 2019-12-31</i>	<i>7 395</i>	<i>7 395</i>	<i>7 395</i>	<i>7 395</i>
<i>KF 2021-05-03 Resultatutjämningsreserv 2020-12-31</i>	<i>7 732</i>	<i>7 732</i>	<i>7 732</i>	<i>7 732</i>
<i>KF 2022-05-02 Resultatutjämningsreserv 2021-12-31</i>	<i>16 373</i>	<i>16 373</i>	<i>16 373</i>	<i>16 373</i>
Utgående saldo Resultatutjämningsreserv	31 500	31 500	31 500	31 500

Not 22. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser.	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Pensionsbehållning	562	511	562	511
Förmånsbestämd ålderspension	13 449	29 901	13 975	30 388
Särskild avtalspension	2	2	331	275
Efterlevandepension	613	420	613	420
PA-KL pensioner	3 616	3 738	3 616	3 738
Visstidspensioner till förtroendevalda	0	52	0	52
Summa pensioner	18 240	34 625	19 096	35 385
Löneskatt	4 425	8 400	4 633	8 584
Summa avsatt till pensioner	22 666	43 025	23 729	43 969
Förändringar under året;				
Ingående avsättning till pensioner inkl. löneskatt	43 025	38 358	43 968	39 099
Nyintjänad pension	14	2 684	102	2 847
Årets utbetalningar	-966	-934	-967	-934
Ränte- och basbeloppsuppräknings	404	490	422	490
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	1 749	0	1 749
Övrig post	2 230	-234	2 221	-234
Minskning av avsättning genom tecknande av försäkring	-18 066		-18 066	0
Förändring av löneskatt	-3 975	911	-3 951	951
Utgående avsättning för pensioner	22 666	43 025	23 729	43 968
Överskottsfondens värde	762	1 016	762	1 016
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Pensionsskuldens aktualiseringsgrad (%)	99	99	99	99
Antal anställda med rätt till vistidspension				
Antal förtroendevalda med rätt till vistidspension enligt PBF				

Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL				
Aktualiseringsgrad är den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställningar.				

Not 23. Andra avsättningar	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Uppskjuten skatt	0	0	259	1 600
Summa	0	0	259	1 600

No 24. Långfristiga skulder	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	0	0	715 831	720 247
Förutbetalda intäkter anslutningsavgifter	0	0	117 976	84 978
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	17 300	15 917	17 300	15 917
Övriga långfristiga skulder	0	0	4 887	4 318
Summa	17 300	15 917	855 993	825 461

Not 25. Kortfristiga skulder	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Leverantörsskulder	31 220	24 493	32 968	22 902
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	5 263	5 157	5 496	5 382
Upplupna löner, semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	33 042	34 111	35 842	36 992
Upplupna pensionskostnader inkl. löneskatt	25 663	17 524	26 459	18 421
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22 142	20 629	37 477	42 066
Kommunalskatteskulder	0	3 866	0	3 866
Övriga kortfristiga skulder	30 439	40 371	20 059	8 821
Summa	147 770	146 152	158 300	138 449

Not 26. Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Intjänad pensionsrätt	95 911	97 438	95 911	97 438
Särskild avtalspension	0	0	0	0
Livränta	5 026	5 394	5 026	5 394
Utgående pension till efterlevande	2 974	3 426	2 974	3 426
PA-KL och äldre utfästelser	16 074	17 346	16 074	17 346
Summa pensionsförpliktelser	119 985	123 604	119 985	123 604
Löneskatt	29 108	29 986	29 108	29 986
Summa ansvarsförbindelse	149 093	153 591	149 093	153 591
Förändringar under året				
Ingående ansvarsförbindelse	153 592	155 948	153 592	155 948
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3 575	2 141	3 575	2 141
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	3 075	0	3 075
Nyintjänad pension	-232	-104	-232	-104
Årets utbetalningar	-7 695	-6 895	-7 695	-6 895
Övrig post	731	-113	731	-113
Byte av tryggande	0	0	0	0
Förändring av löneskatten	-878	-460	-878	-460
Utgående avsättning för pensioner	149 093	153 592	149 093	153 592

Not 27. Övriga ansvarsförbindelser	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Älvdalens Kommun				
Borgensåtaganden:				
Norra Dalarnas fastighets AB	125 800	112 500		
Norra Dalarnas lokaler AB	285 000	298 000		
Älvdalen vatten och avfall AB	297 000	302 000		
Räddningstjänsten norra Dalarna	7 260	7 320		
Övriga	0	0		
Summa borgensåtaganden	715 060	719 820		
Borgensåtaganden (högsta belopp):				
Norra Dalarnas fastighets AB	143 000	143 000		
Norra Dalarnas lokaler AB	332 000	332 000		
Älvdalen vatten och avfall AB	500 000	500 000		
Räddningstjänsten norra Dalarna	40 000	40 000		
Övriga	0	0		
Summa borgensåtaganden (högsta belopp):	1 015 000	1 015 000		

Borgensåtagande mot Kommuninvest

Älvdalens kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelse. Samtliga 294 kommuner och regioner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening för har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Älvdalens kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala skulder till 540 miljarder kronor och totala tillgångar till 537 miljarder kronor. Kommunens andel av de totala skulderna uppgick till 714 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 720 miljoner kronor.

Älvdalen kommun har ett insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgående till 7,8 miljoner kronor per 2022-12-31

Not 28. Justering för ej likviditetspåverkande poster	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Avskrivningar	18 579	16 180	50 748	46 690
Nedskrivningar	0	0	0	0
Utrangeringar	739	829	7 599	4 590
Gjorda avsättningar	0	4 667	120	4 690
Återförda avsättningar	-20 360	0	-21 700	0
Upplösning av investeringsbidrag	-1 280	-1 081	-1 280	-1 081
Övriga ej likviditetspåverkande poster	188	2 150	701	2 257
Summa	-2 134	22 746	36 187	57 146

Not 29. Poster som redovisas i annan sektion	Kommunen 2022	Kommunen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	-1 268		-1 327	0
Övrigt	1	0	57	-2 686
Summa	-1 267	0	-1 270	-2 686

2021 ändrade Älvdalens vatten och avfall AB redovisningsprinciper. Vattenverksamhet ska inte bedrivas med över- eller underskott. Överskott bokförs som en skuld (förutbetalad intäkt) till VA-kollektivet. 2021 års överskott är därför bokfört som en skuld, tidigare års ackumulerade överskott har också bokförts om till skuld. Ekonomiska rapporter för 2020 räknas därför om för att skapa en jämförelse för hur 2020 hade sett ut med samma redovisningsprinciper som används 2021.

Eventuella kommande underskott kommer att bokföras som en minskning av skulden.

3.5 Drift- och investeringsredovisning

I avsnittet nedan redogörs för drift och investeringar inom koncernen och primärkommunen.

Avseende driften redogörs den per förvaltning och enhet samt utifrån både intäkter och kostnader.

Investeringsredovisningen anges en totalt för koncernen samt per juridisk organisation, för primärkommunen anges även respektive investering.

3.5.1 Driftredovisning

Nedan redovisas verksamhetens kostnader och intäkter samt budget och avvikelse per förvaltning och enhet, inklusive interna poster. Ingår gör också avskrivningar och internränta där avskrivningar INTE ingår i verksamhetens kostnader i resultaträkning och internräntan som är en internpost exkluderas i resultaträkningen.

I kommunens budgetprocess så beslutar kommunfullmäktige om resultatet och hur mycket kommunstyrelsen inklusive förvaltningar och nämnder har till sitt förfogande. Kommunstyrelsen beslutar sedan budgetramen för respektive förvaltning.

Mellan förvaltningarna kan mindre justeringar göras under året.

Några politiska beslut om intäkts- respektive kostnadsnivåer inom förvaltningarna görs inte, utan kommunstyrelsen erhåller en nettobudget.

Kommunens budget avser en treårsperiod, där det första året är en budget och resterande två är en plan för ekonomin.

Över- och underskott följer inte med till efterföljande år.

Kommunen

Totalt sett har nettokostnaden inom verksamheten (förvaltningar och nämnder) ökat med 6,6 miljoner kronor motsvarande 1,4 procent jämfört med utfallet för 2021, året innan var ökningen 15 miljoner kronor (2,4 procent). Att nettokostnaden ökat så långsamt beror på att verksamheternas intäkter ökat med 15 miljoner kronor (13 procent), kostnaderna har ökat med 22 miljoner kronor (3,5 procent).

Kommunstyrelsen

Totalt sett uppgår underskottet till -0,1 miljoner kronor.

Gymnasiesamverkan har haft miljonunderskott årligen 2017–2021. Under åren 2020–2022 har budgeten ökat med över 9 miljoner kronor utöver lönekompensation. Budgettillskotten, nämndens åtgärder samt något färre elever från Älvdalens kommun 2022 än 2021 har inneburit att avvikelsen mot budget blev +1,5 miljoner kronor. Totalt sjönk kommunens kostnader med 2,1 miljoner kronor (-4,6 procent) jämfört med 2021.

Brandkåren Norra Dalarna har totalt sett ett negativt resultat på -5,2 miljoner kronor (varav Älvdalen står för 24 procent) innan underskottstäckning från medlemskommunerna jämfört med budget på 0,2 miljoner kronor. Förbundets nettokostnader har ökat med 8 procent jämfört med 2021. Sedan starten 2019 har kostnaderna ökade med i snitt 3,5 procent per år, exklusive byggnationen av ny brandstationen i Mora.

Övrigt under kommunstyrelsen avviker med -0,4 miljoner kronor: framför allt subventionerade lokaler -0,3 miljoner kronor ökade kostnader samt valkostnader -0,1 miljoner kronor.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Nettokostnaden ökade med 5,5 miljoner kronor (2,9 procent) jämfört med 2021. Men kostnaderna ökade med 10 miljoner kronor, 4,3 procent men intäkterna ökade med 4,5 miljoner kronor (10 procent) framför allt tack vare ökade statsbidrag till äldreomsorgen.

Individ- och familjeomsorg har ökat sin nettokostnad med 27 procent (5,2 miljoner kronor), ökningen beror framför allt på betydligt fler placeringar än 2021, där dock kostnaderna för detta sjönk 2021 jämfört med 2020. Men generellt är trenden att kostnaderna ökar. Ekonomist bistånd minskade med 1 miljon kronor.

Äldreomsorgen (hemtjänst samt särskilt boende) hade även 2022 en positiv budgetavvikelse (+1 miljon kronor), detta trots nettokostnadsökningen på 3,4 procent, men budgeten ökades med 3,9 procent.

Hemtjänstens kostnader har ökat med över 3,7 procent på grund av fler hemtjänststimmar, speciellt hos brukare med stort behov av hemtjänst.

Särskilt boende ökade sina kostnader med 3,2 procent, vilket var ungefär i nivå med generella kostnadsökningar och något fler boende totalt sett.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningens nettokostnad har minskat med -2,6 miljoner kronor (-1,9 procent), detta framför allt tack vare ökade intäkter med 2,5 miljoner kronor (14 procent) som beror på ökade statsbidrag. Totalt sett sjönk kostnaderna med 0,2 miljoner kronor, det beror framför allt på färre barn inom särskolan.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Nettokostnaden ökade med 3,2 miljoner kronor/4,0 procent jämfört med 2021.

Bruttokostnaden ökade med 10,7 miljoner kronor/8,1 procent. Samtliga sex enheter ökade sin bruttokostnad med minst 6 procent, orsakerna varierar från ökade livsmedelspriser, ökad

bemanning (bland annat Löneservice), konsultkostnader hos Samhällsenheten (på grund av personalbrist) och inom Kultur- och fritidsenheten i och med nyöppning av Idre Simhall.

Förvaltningens intäkter ökade med 7,5 miljoner kronor/14,5 procent.

Intäkterna ökade hos Samhällsenheten med 5,3 miljoner kronor/15,4 procent (2021: 5 miljoner kronor/11 procent), orsaken är expansionen i kommunens fjällområden. Bland annat ökade bygglovsintäkterna med ytterligare 1,2 miljoner kronor efter att ha ökat med 100 procent året innan. Även intäkterna för fiber ökade från 11,2 miljoner kronor till 16 miljoner kronor, det är framför allt höga intäkter för nyanslutningar 9 miljoner kronor (5,1 miljoner kronor).

Simhallarna har kunnat hålla öppet mer som vanligt vilket ökat intäkterna även där.

Löneservice ökade kostnader faktureras till stor del till andra samverkande kommuner och bolag, där ökade intäkterna med 0,8 miljoner kronor (10,1 procent).

Justeringar:

Interna intäkter är framför allt till Kostenheten 5,9 miljoner kronor respektive 6,1 miljoner kronor.

För kostnader är det framför allt personalomkostnadspålägget som är en schablonkostnad för centrala kostnader avseende pensioner och sociala avgifter där det faktiska utfallet skiljer sig från schablonen.

Förvaltningarna hade 20,5 respektive 18,5 miljoner kronor i kapitalkostnader där 1,9 respektive 2,3 miljoner kronor avsåg internränta och resterande avskrivningar, inget av dessa redovisas som "verksamhetens kostnader" i resultaträkningen.

Tkr	Avv. mot budget %	Avv. mot budget i år	Netto-budget i år	Intäkter i år	Intäkter fg år	Kostnader i år	Kostnader fg år
Kommunfullmäktige	-16	-470,5	2 889	0	0	-3 359,5	-2 698,4
Kommunstyrelsen	0 %	-84	-66 354	2 103	1 020	-68 541	-69 215
Kommunstyrelsen, övrigt	-7 %	-339	-4 555	2 103	1 020	-6 997	-6 926
Gymnasiesamverkan	3 %	1 544	-45 715	-	-	-44 171	-46 306
Räddningstjänst	-8 %	-1 289	-16 084	-	-	-17 373	-15 984
Kommundirektören	6 %	621	-14 772	4 529	5 144	-18 680	-17 593
Kommundirektör	6 %	373	-6 165	4 310	4 717	-10 102	-9 215
Ekonomienheten	-4 %	-183	-4 854	142	236	-5 179	-4 890
Personalenheten	11 %	431	-3 753	77	191	-3 399	-3 488
Vård- och omsorgsförvaltningarna	1 %	2 066	-194 669	48 946	44 408	-241 549	-231 541
Förvaltningschef	14 %	3 129	-21 812	16 078	13 960	-34 761	-35 544

Hälsa, sjukvård och omsorg	-2 %	-285	-14 555	3 558	3 107	-18 397	-17 162
Särskilt boende Furuvägen Älvdalen	-4 %	-902	-20 735	2 631	2 342	-24 268	-22 545
Särskilt boende Tallbacken Älvdalen	-1 %	-158	-24 885	5 804	3 501	-30 846	-27 810
Hemtjänst	1 %	467	-44 786	5 148	4 654	-49 468	-47 377
Särskilt boende Särna och Idre	8 %	1 650	-19 544	2 753	2 295	-20 647	-20 364
LSS- Älvdalen	9 %	2 007	-21 789	2 074	1 905	-21 856	-23 444
Arbete och integration	7 %	442	-6 574	8 069	9 832	-14 201	-15 401
Individ- och familjeomsorg	-21 %	-4 284	-19 989	2 831	2 812	-27 104	-21 896
Barn- och utbildningsförvaltningen	5,9%	8 553	-144 424	19 947	17 479	-155 818	-155 979
Förvaltningschef	11%	5 126	-47 899	1 280	2 670	-44 053	-54 322
Elevhälsan	12%	766	-6 611	330	599	-6 175	-6 041
Älvdalsskolan F-9	3%	1 053	-34 384	7 294	4 788	-40 624	-35 751
Rots skola	-3%	-353	-10 959	1 739	1 649	-13 051	-12 557
Förskolan Älvdalen	8%	1 572	-19 537	4 843	4 000	-22 807	-22 273
Skola Särna-Idre	-4%	-711	-18 369	2 566	2 298	-21 646	-18 644
Förskola Särna-Idre	16%	1 099	-6 666	1 895	1 476	-7 462	-6 391
Service- och utvecklingsförvaltningen	10%	9 177	-92 918	59 246	51 757	-142 987	-132 315
Förvaltningschef	8%	1 005	-12 026	8	9	-11 028	-10 971
Samhällsenheten	26%	6 286	-24 254	39 319	34 066	-57 287	-52 832
Kultur- och fritidsenheten	4%	1 138	-27 504	4 172	2 672	-30 538	-27 359
Löneservice	3%	61	-2 142	8 409	7 640	-10 490	-9 483
Kostenheten	-3%	-399	-14 858	6 745	6 820	-22 002	-20 757
Bemanningsenheten	14%	706	-5 074	126	550	-4 494	-10 914
Administrativa enheten	5%	380	-7 060	467	-	-7 147	-
SUMMA VERKSAMHET	3,8%	19 863	-516 027	134 770	119 808	-630 935	-609 342
Justering för poster som ej kan hänföras till verksamhetens intäkter och				-6 171	-6 394	9 330	14 241

kostnaden i resultaträkningen							
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen				128 599	113 414	-621 605	-595 101
Differens				0	0	0	0

3.5.2 Investeringsredovisning

3.5.2.1 Investeringsredovisning koncern

Inom kommunkoncernen har det under 2022 pågått ett flertal större investeringar, nedan redogörs för årets bruttoinvestering. Det vill säga investering exklusive till investeringsredovisningen tillhörande inkomster.

Mer om kommunens investeringar kan du läsa om i nästa delavsnitt, här nedan kan du läsa om koncernens investeringar.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Årets investeringar uppgick till 50 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor lägre än föregående år. Merparten av investeringarna hänförs till VA-verksamheten med 50 miljoner kronor, där budgeten för året var 59,7 miljoner kronor med bland annat stora investeringar inom VA-verken. Flera projekt sträcker sig över flera år och har inte slutförts under året därav avvikelsen mot budget.

Bolaget hade cirka 30 miljoner kronor i anslutningsinkomster under året, dessa framgår inte nedan. I de fall kommunen har investeringsbidrag redovisas dessa som investeringsinkomster. Dessa inkomster har minskat bolagets låneskuld med motsvarande 30 miljoner kronor.

Inom avfallsverksamheten var beslutad investeringsbudget för året 1,4 miljoner kronor. Årets investeringar inom avfallsverksamheten uppgick till 0,2 miljoner kronor. Många av projekten hann inte slutföras under året därav avvikelsen mot budget.

Framdragning av nya ledningar till utbyggnadsområdena i Himmelfjäll stannade efter sommaren av eftersom Länsstyrelsen inte tillåtit fler planbesked förrän Älvdalens kommun kunnat redovisa hur VA-kapaciteten ska tryggas för den expansiva utveckling som sker och planeras ske.

Under sommaren och hösten byggdes VA ut till ett trettiotal tomter i Idre golf exploateringsområde.

Åtgärder på de mindre vattenverken i kommunens södra delar har påbörjats enligt den investeringsplan som togs fram under 2020.

Under 2021 har åtgärder gjorts på befintliga verk samt utredningar gjorts både på befintliga och eventuellt nya verk för att fastställa vilka alternativ som är att föredra ur kvalitet, kostnads- och tidsperspektiv. Störst fokus har lagts på Brunnsberg där byggnation sker under 2022.

Tillstånd har sökts för nytt vattenverk i Idre vid Storåa. Det nya vattenverket ska öka vattenproduktionskapaciteten i Idreområdet med de olika fjäll-anläggningarna.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Bolaget har gjort mindre löpande investeringar.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Bolaget har under året färdigställt 16 hyreslägenheter i Idre.

Brandkåren Norra Dalarna

Fordonsleasing, avser Älvdalen kommuns andel på cirka 24 procent av förbundet.

Juridisk organisation (mkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022
Älvdalens kommun	17,5	29,5	-12,1
Älvdalen vatten och avfall	100,3	52,6	47,7
Norra Dalarnas lokaler AB	7,9	3,1	4,8
Norra Dalarnas fastighets AB	19,5	26,9	-7,4
Brandkåren norra Dalarna	0,0	0,5	-0,5
TOTALT	145,2	122,6	22,6

3.5.2.2 Investeringsredovisning kommun

Årets nettoinvesteringar uppgår till 26,9 miljoner kronor, vilket är 9,4 miljoner kronor högre än budget.

Flera investeringar som inte skedde 2021 skedde istället 2022, bland annat inom skolans utemiljö, inköp av hyllor till Älvdalens bibliotek samt inköp till Kostenheten.

Vård- och omsorg har fortsatt med att utveckla verksamheten med digital teknik, att utfallet är lägre än budget gällande investeringar beror framför allt på att många inköp skett som driftkostnader.

Skolan har fortsatt att satsa på utemiljön och även gjort mindre ombyggnationer av sina lokaler.

Exploateringsverksamheten har varit mer aktiv under 2022 och kommunen har såväl köpt som sålt mer mark än vanligt.

Enligt underhållsplanen ska 2,5 miljoner kronor/år satsas på Älvdalens utbildningscentrum för att komma i kapp underhållsskulden, utfallet blev 2,0 miljoner kronor, men investeringarna fortsätter i flera år till.

Flera vägsatsningar och re-investeringar har gjorts 2022, utfallet blev något högre än väntat bland annat på grund av höjda priser.

Benämning	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse
Kommundirektörsförvaltningen	- 600	97	- 697
Generell justering	- 600	-	- 600
Elverk beredskapsverksamhet	-	97	- 97
Vård- och omsorgsförvaltningen	700	289	411
Möbler	100	180	- 80
Duschrobot	250	-	250
Välfärdsteknik	350	-	350
Tvättmaskin, torktumlare	-	109	- 109
Barn- och utbildningsförvaltningen	690	1 316	- 626
Lekutrustning utemiljö	360	169	191
Basketmål och mattförvaring Rots skola	50	46	4
Staket Älvdalsskolan	-	133	- 133
Tallkotten lekställning	-	124	- 124
Klassrumsinredning och inventarier	280	446	- 166
Tv och projektorer Strandskolan	-	35	- 35
Kopiator Skogslia	-	26	- 26
Ombyggnation elevrum Strandskolan	-	336	- 336
Service- och utvecklingsförvaltning	15 700	24 663	- 8 963
Bredband	4 000	11 263	- 7 263
Exploatering	3 000	2 319	681
Markinköp EJ exploatering	-	85	- 85
Investeringsmedel Älvdalens utbildningscentrum	2 500	-	2 500
ÄUC 2021–2022	-	1 684	- 1 684
Tak Älvdalens utbildningscentrum	-	316	- 316
Nya porfyrverket	800	1 630	- 830
Beläggningsarbete väg 2022	3 000	2 961	39
GC-vägar 2022	1 000	1 399	- 399
Väg till Älvdalens utbildningscentrum	-	370	- 370
Gatunamnskyltar	50	-	50
Staket Skolvägen Älvdalen	-	95	- 95
Samförläggning el gatubelys 2022	500	870	- 370
Elljusspår 2022	600	683	- 83
Förvaltningens generella	300	-	300
Yogaflottar Simhallen	-	47	- 47
Hyllor till biblioteket	-	712	- 712
Elektroniskt dörrlås	-	85	- 85
Digitalisering	500	-	500
Biblioteksdatasystem	-	29	- 29
Skrivare 2 st 2022 Samhällsenheten	-	116	- 116
Totalstation GIS	250	84	166
Kostenheten inventarier	200	34	166
Diskband och blastchiller	-	227	- 227
Visp-blandningsmaskin 60L	-	135	- 135
Storköksutrustning	-	33	- 33
TOTALT	17 490	26 878	- 9 388

Bredbandsinvesteringen (mkr)	Akkumulerad investeringsutgift
Akkumulerad investeringsutgift	149,5
Akkumulerad investeringsinkomst	-42,4
Akkumulerad nettoinvesteringsutgift	107,1
Akkumulerad nettoinvesteringsbudget	38,0
Akkumulerad budgetavvikelse	-73,1
Nettoinvesteringsbudget 2023–2025	15,0
Total nettoinvestering	122,1
Total investeringsbudget	53,0
Total budgetavvikelse	-73,1

Investeringsredovisning för bredbandsprojektet

Bredbandsinvesteringen hade ett underskott på 7,2 miljoner kronor, vilket berodde på mer utbyggnation än planerat tack vare den goda utvecklingen i fjällen. Den mer omfattade utbyggnationen gav också en positiv avvikelse på anslutningsintäkterna som redovisas i driften, där var intäkterna 4,5 miljoner kronor högre än budgeterat. En del av underskottet beror också på att den statliga medfinansieringen blev lägre än väntat.

Den totala ackumulerade budgetavvikelsen per sista december 2022 uppgår till -73,1 miljoner kronor varav 12,8 miljoner kronor förklaras av förändrade redovisningsregler. Resterande beror till största del på att för lite budget har avsatts till utbyggnationen, i viss mån på att vissa områden blivit dyrare än planerat och att utbyggnationen blivit mer omfattande än beräknad, speciellt 2022.

Under budgetperioden 2023–2025 förväntas investeringen uppgå till cirka 15 miljoner kronor netto, det är en upprevidering från den fastställda budgeten för 2022–2024 när bedömningen var att investeringstakten skulle minska.

Driftredovisning för bredbandsprojektet

I nuläget uppgår kapitalkostnaderna till ca 8 miljoner kronor/år och övriga kostnader till cirka 2 miljoner kronor, men kommer att öka i takt med att nätet blir färdigbyggt. Avskrivningarna har ökat med 1 mkr jämfört med 2021 och 4,5 miljoner kronor jämfört med 2019 och kommer uppgå till nästan 10 miljoner kronor när projektet är klart.

Det innebär att det krävs löpande intäkter på cirka 10 miljoner kronor/år framöver, vilket är nästan dubbelt så mycket som 2022 då intäkterna uppgick till 5,9 miljoner kronor exklusive engångsintäkter i form av anslutningsintäkter.

Inför 2020 hade kommunen cirka 16,8 miljoner kronor i tidigare erhållna anslutningsintäkter som då hade bokförts som en skuld, dessa skulle bokföras som intäkt i takt med avskrivningen och därmed i viss mån kompensera för de kapitalkostnader som projektet genererar.

Som följd av ändrade redovisningsregler bokförs skulden från 2020 i stället som eget kapital. Detta försämrar kommunen driftresultat med motsvarande belopp totalt sett över kommande cirka 15 år, men tack vare anslutningsintäkterna 2020–2023 syns konsekvensen först efter att nya anslutningsintäkter slutar att inkomma.

I korthet innebär det att intäkterna kommer i närtid, vilket minskar nettokostnaden men på lång sikt ökar nettokostnaden.

Samtidigt förstärks kommunens egna kapital fram till 2023 med nästan 40 miljoner kronor som följd av denna förändring i redovisningsregelverket.

Vid slutet av 2022 har 93 procent av Älvdalens hushåll tillgång till bredband med minst 100 Mbit/s hastighet, målet är att nå 98 procent. Det följer både regeringens och kommunens bredbandsstrategi.

3.5.3 Upplysning om drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Allmänt

Den ekonomiska styrningen sker framför allt utifrån den budget som kommunfullmäktige anvisar till kommunstyrelsen, gymnasienämnden och kommunförbundet Brandkåren norra Dalarna.

Beslut om budget (kommunplan) sker i kommunfullmäktige november året före budgetår. Då beslutar kommunfullmäktige också om nivån på investeringarna, medan kommunstyrelsen beslutar om vilka investeringar som ska prioriteras inom den ramen.

Driftbudget

Inom ramen för kommunstyrelsen fördelas sedan budgeten ut till respektive förvaltning som i sin tur fritt fördelar budgeten mellan olika enheter.

Till kommunstyrelsen och förvaltningarna anges en nettobudget, det vill säga inga specifika intäkt- eller kostnadsnivåer. Respektive enhet lägger sedan en bruttobudget utifrån sin bedömning om kostnader och intäkter, som dock ska stämma överens med den nettobudget som förvaltningen erhållit.

Vissa omdisponeringar kan ske mellan förvaltningar vid förändrade behov under budgetåret.

Enheterna erhåller full kompensation för löneökningar till månadsavlönade utifrån faktiskt utfall i lönerevisionen. Någon löpande kompensation för ökade timlöner, OB eller löneglidning sker inte från centralt håll, utan respektive förvaltning ansvarar för att budgetera för dessa kostnadsförändringar.

Enheterna erhåller budget utifrån faktiska hyreskostnader.

Interna redovisningsprinciper

Varje enhet belastas med *kapitalkostnader* i form av avskrivningar och internränta (1,25 procent under 2021) utifrån respektive anläggnings bokfört värde. Kapitalkostnader är inte en del av verksamhetens intäkter, därför sker en justering för detta jämfört med resultaträkningen.

Utifrån den faktiska kostnaden erhåller enheten budget, det vill säga något över- eller underskott uppstår inte för kapitalkostnader, detsamma gäller nedskrivningar.

Vård- och omsorgsförvaltningen interndeberas för *kost* inom sina verksamheter, motsvarande gäller inte Barn- och utbildningsförvaltningen där har Kostenheten i stället en

budget för att ansvara för kost inom för- och grundskolan. Debitering sker utifrån portionspris till självkostnadsprincip.

Personalomkostnadspålägg debiteras samtliga enheter och uppgår till 38,58 procent av lönekostnaden, denna schablon avser centrala kostnader för arbetsgivaravgifter, löneskatt samt pensionskostnader. Eftersom de faktiska sociala avgifterna samt pensionskostnaderna kan skilja sig något från schablonpåslaget så justeras det för detta jämfört med verksamhetens kostnader där de riktiga kostnaderna redovisas.

I verksamhetens kostnader ingår även utbetalning för tidigare pensionsskulder (ansvarsförbindelse) detta är en del av verksamhetens kostnader i resultaträkningen, men påverkar inte kommunens förvaltningar (verksamheter), utan kostnaden bokförs mot Finansförvaltningen.

IT kostnader faktureras av Mora kommun och belastar den verksamhet som nyttjar tjänsterna. Några andra overheadkostnader för ekonomi, personal, lön, med mera belastas inte verksamheterna

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten beslutas av kommunstyrelsen på projektnivå. Bredbandsprojektet görs i etapper och något beslut per område sker inte.

Varken positiva eller negativa budgetavvikelse förs över till nästa år. Men beslutade investeringar genomförs efterföljande år om de inte hinner utföras i tid, då gäller den ursprungliga budgeten för genomförande.

Investeringsbudgeten beslutas som en nettobudget, även årets utfall avser ett nettoutfall. Investeringsbidrag redovisas som en skuld och intäktsförs i takt med avskrivningskostnaden.

Bolagen

Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter och när så är nödvändigt i extremfall med koncernbidrag. Bolagens verksamhet får endast i undantagsfall finansieras med skatter.

Bolagens investeringar och deras finansiering regleras genom att respektive styrelse för varje bolag årligen beslutar om en investeringsram. Kommunfullmäktige beslutar inte om investerings- eller låneramar för bolagen. Men däremot tar kommunfullmäktige beslut om borgensramen då kommunen går i borgen för de kommunala bolagens lån.

4. Ord- och begreppsförklaringar

Ansvarsförbindelse

Intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse enligt kommunala redovisningslagen och ingår därmed inte i balansräkningen som en skuld.

Anläggningstillgångar

Fast och lös egendom avsedd att stadigvarande innehas.

Avskrivning

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar.

Avsättningar

Ekonomisk förpliktelse som till storlek eller förfallotid inte är helt bestämd.

Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för att kommuner ska ha en ekonomi i balans där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ett negativt balanskravsresultat så ska det underskottet återställas inom tre år.

Driftbudgeten

Budget omfattande kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året.

Eget kapital

Kommunens totala kapital består av anläggningskapital (bundet kapital i anläggningar med mera) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift- och investeringsändamål).

Finansnetto

Skillnaden mellan finansiella intäkter (intäktsräntor) och finansiella kostnader (kostnadsräntor).

Interna kostnader/intäkter

Innebär redovisning av köp och försäljning mellan verksamheter inom kommunen.

Internränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjats inom en viss verksamhet.

Investeringsbudget

Budgeten omfattar utgifter och inkomster för årets investeringar.

Kapitalkostnader

Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga skulder

Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten. Löptid understigande ett år.

Likviditet/likvida medel

Likviditet visar förmågan att infria betalningsförpliktelser, det vill säga vilken betalningsberedskap som finns. Likvida medel är pengar på bank eller som på annat sätt är lättillgängliga.

Långfristiga skulder

Skulder med en löptid överstigande 1 år.

Omsättningstillgångar

Likvida medel, förråd, kortfristiga fordringar eller lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Pensionsskuld

Pensioner som intjänats från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och som kostnad i resultaträkningen.

Primärkommunen

Detta betyder Älvdalens kommun, men utan de kommunala bolagen.

Skatteutjämning

System för utjämning av de ekonomiska förutsättningarna mellan kommunerna.

Soliditet

Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, det vill säga graden av egenfinansierade tillgångar. Visar kommunens finansiella styrka.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

Rörelsens kostnader

Samtliga kostnader, exklusive räntekostnader.

5. Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för år 2022

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmanrevisorer/revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens bolag. Granskningen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Revisorernas redogörelse för år 2022”.

Kommunen uppvisar för året ett positivt resultat om 37,0 mnkr. De största positiva budgetavvikelserna finns inom service- och utvecklingsförvaltningen (9,2 mnkr) respektive barn- och utbildningsförvaltningen (8,6 mnkr). Kommunstyrelsen redovisar ett underskott om 0,1 mnkr.

Revisorerna vill framhålla vikten av att kommunen, trots redovisat överskott, även fortsatt arbetar långsiktigt med effektiviseringar och budgetdisciplin för att möta de utmaningar som verksamheterna står inför.

Vi bedömer att kommunstyrelsen och nämnderna i Älvdalens kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ett i huvudsak ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Avvikelser mot lag och god redovisningssed har påträffats avseende redovisning av leasing. Vår bedömning är att detta inte ger en väsentlig påverkan av resultaträkningen eftersom den hyreskostnad som har redovisats under 2022 och tidigare år för ej omklassificerade avtal är i liknande nivåer som den kostnad för avskrivningar och räntor som ska ha redovisats vid finansiell leasing. Vi ser dock en väsentlig

påverkan i balansräkningen då en större tillgångsmassa och större skulder skulle ha redovisats, vilket påverkar kommunens nyckeltal såsom soliditet.

Vi bedömer, utifrån genomförda granskningar, att styrelsens och nämndernas interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella målen och delvis förenligt med de verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att gemensam nämnd för gymnasienämnd, gemensam servicenämnd IS/IT, gemensam servicenämnd lön och gemensam nämnd för social myndighetsutövning beviljas ansvarsfrihet för 2022.

Vi tillstyrker att fullmäktige, trots noterade avvikelser, godkänner kommunens årsredovisning för 2022.

Älvdalens kommun 2023 04 20

Trång Lars Johansson

Lennart Hjelm

Karita Graf